

Rohejälje ruumisekkumiste ruumitaju, -kasutuse ja -mõju uuring

SEI working paper
Mai 2024

Kaidi Tamm

Kelli Marie Jaama

Shimin Huang

Brigita Tool

Stockholm Environment Institute
Linnégatan 87D 115 23 Stockholm, Sweden
Tel: +46 8 30 80 44 www.sei.org

Author contact: Kaidi Tamm
kaidi.tamm@sei.org
Editor: Anette Parksepp
Layout: Richard Clay
Graphics: Mia Shu
Cover photo: © Kelli Marie Jaama, SEI Tallinn

This publication may be reproduced in whole or in part and in any form for educational or non-profit purposes, without special permission from the copyright holder(s) provided acknowledgement of the source is made. No use of this publication may be made for resale or other commercial purpose, without the written permission of the copyright holder(s).

Copyright © May 2024 by Stockholm Environment Institute

DOI: <https://doi.org/10.51414/sei2024.023>

Stockholm Environment Institute is an international non-profit research and policy organization that tackles environment and development challenges. We connect science and decision-making to develop solutions for a sustainable future for all. Our approach is highly collaborative: stakeholder involvement is at the heart of our efforts to build capacity, strengthen institutions, and equip partners for the long term. Our work spans climate, water, air, and land-use issues, and integrates evidence and perspectives on governance, the economy, gender and human health. Across our eight centres in Europe, Asia, Africa and the Americas, we engage with policy processes, development action and business practice throughout the world.

Contents

Sissejuhatus	4
1. Lähenemisviis.....	4
2. Metoodika	6
2.1 Ülevaade Raekoja platsi ajutise pargi juhtumiuuringuks kogutud andmetest.....	7
2.2 Ülevaade Linnahalli ja sadamaala juhtumiuuringu jaoks kogutud andmetest	8
2.3 Andmete kokkuvõte.....	8
3. Raekoja platsi ajutise pargi ruumimõju ja kasutuse analüüs. 9	
3.1 Raekoja platsi ajutise pargi ruumikasutus.....	10
3.2 Ajutise pargi loomise mõju ettevõtetele.....	15
3.3 Meediaanalüüs	18
3.4 Ruumikasutuse muutused üleminekul suveperioodist sügisesse	22
4. Ruumisekkumised Linnahalli ja kruisiterminali vahelisel alal.....	23
4.1 Linnahalli ümbruse ruumikasutus suvel.....	24
4.2 Ruumikasutuse muutused üleminekul suveperioodist sügisesse	29
4.3 Ettevõtja vaade: KAI Resto.....	51
5. Kokkuvõte	53
6. Lisad	58
6.1 Lisa 1. Vaatluskava.....	58
6.2 Lisa 2. Intervjuude küsimused	59
6.3 Lisa 3. Intervjueeritavate list.....	60
6.4 Lisa 4: Raekoja platsi meediaanalüüs	63

Sissejuhatus

Aastal 2023, mil Tallinn oli Euroopa roheline pealinn, toimus projekt Rohejalg. Projekti tegevused lähtusid kahest arengudokumendist: “Tallinn 2035” ja “Kliimaneutraalne Tallinn”. Neist dokumentidest lähtuvalt oli Rohejälje projekti eesmärk linlaste elukeskkonna parandamine, elurikkuse suurendamine, kliimamuutustest tingitud ohtudele leevenduse pakkumine ning jätkusuutlikumate praktikate juurutamine. Sealjuures nägi projekt ette, et tegevustesse on kaasatud nii linnaosavalitsused, ettevõtjad, haridusasutused kui kodanikud.

Projekti tellija oli Tallinna Strateegiakeskuse ruumiloome osakond. Uurimistöö toimus perioodil juulist detsembrini 2023. Töö eesmärk oli uurida projekti käigus korraldatud kahe ruumisekkumise – Raekoja platsi ajutise pargi ning Linnahalli ja kruisiterminali vahelise ala – mõju ruumikasutajatele, nende käitumismustritele ja tajule. Uurimistöös vaatlesime, kas ja kuidas mõjutavad ajutised ruumilised sekkumised ehk taktikaline urbanism inimeste ruumikogemust, ettevõtete tegevust ja millised on selliste sekkumiste mõjud erinevatele ruumikasutajatele. Selleks, et koguda ruumikasutajate tagasisidet, kogemusi ning hinnanguid uuele olukorrale, korraldasime nendega lühi- ja süvaintervjuusid. Ruumi kasutusmustrid ja nende muutumist jälgisime osalusvaatluste abil. Lisaks tegime meediaanalüüsi.

Uuringu tulemusi saab kasutada:

- sisendina kahe projektipiirkonna ruumilise ümberkorraldamise otsuste tegemiseks tulevikus;
- sarnaste ruumieksperimentide korraldamiseks tulevikus nii Tallinnas kui ka teistes Eesti linnades.

Käesolev raport koosneb lähenemisviisi ülevaatest, valitud meetodika kirjeldusest, Raekoja platsi ja Linnahalli ruumisekkumiste mõju-uuringu tulemustest ning kokkuvõttest.

1. Lähenemisviis

Uurimistöös lähtusime kestliku arengu eesmärgist 11, mille siht on kestlik ja kaasav linnaarengule. Avalik ruum on mõjus vahend kestliku ja kaasava ruumi loomiseks. Selles kontekstis analüüsim taktikalisesest urbanismist kantud ajutiste ruumisekkumiste mõju kasutajate ruumitajale ja käitumismustritele.

Kestlik linnaareng. Kestliku linnaarengu eesmärk kooskõlas kestliku arengu eesmärkidega on tagada universaalne juurdepääs turvalistele, kaasavatele ja ligipääsetavatele rohealadele ja avalikule ruumile, kindlustades sealjuures mugav ja turvaline juurdepääs ka naistele ja lastele, eakatele ja puuetega inimestele 2030. aastaks (vt SDG 11.7).¹

Avalik ruum. Avalik ehk ühiskondlik elu toimub avalikus ruumis. Avalik ruum ei ole ainult hoonete vahel asuv tänavate ja ruumide võrgustik, vaid koht, mis on ligipääsetav kõigile inimestele, pakub võimalust kohtumiseks ja suhtluseks ning aitab seega kaasa kogukonnatunde tekkimisele ja püsimisele. ÜRO Elukeskkonna Programmis kasutatav avaliku ruumi harta² määratleb avalikku ruumi kui kõiki avalikus omandis olevaid üldkasutatavaid, tasuta, kasumit taotlemata kõigile kättesaadavaid ja nauditavaid ruume. Piisav avalik ruum on vajalik, et tagada elanikele ja linnaküllastajatele vajalik maa-ala puhkamiseks, kultuuri- ja sporditegevuseks ning läbipääsudeks. Hästi kavandatud avalik ruum on inimsõbralik, turvaline, hästi ligipääsetav ehk kaasav, multifunktsionaalne, sidus ja arvestab kestliku arengu põhimõtetega. Avalikud

¹ UN-Habitat (2018). SDG Indicator 11.7.1 Training Module: Public Space. United Nations Human Settlement Programme (UN-Habitat), Nairobi.

² Garau, Pietro et al (2015). The Charter of Public Space. LIST Lab, Italy.

ruumid väljendavad elanike identiteeti, kultuuri, väärtusi ja traditsioone ning suunavad, kuidas inimesed ruumi kasutavad, kogevad ja edasi arendavad. Avaliku ruumi kättesaadavus ja kvaliteet mõjutavad kasutajate vaimset ja füüsilist tervist ning heaolu. Kvaliteetne avalik ruum, mis pakub lihtsasti kättesaadavaid sotsiaalseid, kultuurilisi, hariduslikke ja vaba aja veetmise võimalusi, on üks keskseid vahendeid turvalisema, õiglasema, tervislikuma ja jätkusuutlikuma elukeskkonna kujundamiseks. Muudatused avalikus ruumis loovad uusi tähendusruume ja kasutusvõimalusi ning avavad võimalusi uue ruumikogemuse ja elukvaliteedi tekkimiseks erinevatele kasutajagruppidele.

Taktikaline urbanism. Mike Lydon ja Anthony Garcia on taktikalist urbanismi³ määratlenud kui lühiajalist tegevust pikaajaliste muutuste saavutamiseks, mille käigus positiivsed muutused linnaruumis saavutatakse väikeste, suhteliselt odavate ja kiirelt tehtavate ajutise iseloomuga sekkumiste kaudu. Erinevalt tavapärasest planeerimisprotsessist, mis on aja- ja ressursimahukas, rõhutab taktikaline urbanism väikeste, järkjärguliste muudatuste tõhusust ehitatud keskkonna parandamisel.

Ajutiste, väikesemahuliste ja säästlike ruumisekkumiste abil – näiteks ajutised ehk *pop-up* pargid, linnakunst ja linnamööbel – saab kiiresti katsetada ja kohandada linnakujunduse lahendusi, et testida ja täita elanike tegelikke vajadusi ning luua uusi kaasavaid ruumikasutusvõimalusi. Sellised sekkumised võimaldavad eksperimenteerida, kohandada ideid enne püsivate muudatuste tegemist ning maandada suuremahuliste taristuinvesteeringutega seotud riske. Edukad ajutise sekkumise projektid võivad mõjutada ka poliitilisi protsesse ja valikuid ning aidata lahendustel jõuda ametlikesse strateegiatesse ja poliitikatesse.

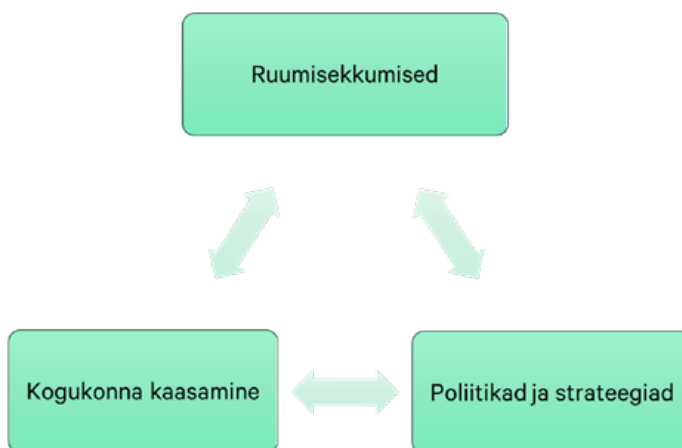
Keskendudes konkreetsetele kitsaskohtadele soodustab taktikaline urbanism elanike, ettevõtete ja omavalitsuste koostööd, et leida lahendused kogukonna konkreetsetele vajadustele (joonis 1).

Keskendudes konkreetsetele kitsaskohtadele soodustab taktikaline urbanism elanike, ettevõtete

Selline koostöö ja ideaaljuhul ka koosloomes toimiv lähenemisviis annab kodanikele võimaluse võtta aktiivne roll oma naabruskonna ja laiemalt elukeskkonna kujundamisel ning selle kvaliteedi tõstmisel. Selline lähenemine soodustab osaluskultuuri, suurendab teadlikkust kvaliteetsest ruumiloomest ja toetab ühtlasi omanikutunde tekkimist.

Hästi kavandatud ja teostatud taktikaline urbanism võib olla tõhus vahend ühiskondliku elu kvaliteedi edendamisel ja linnaarengu suunamisel jätkusuutlikuma, kaasavama ja inimesekesksema lähenemise suunas.

Joonis 1. Taktikalise urbanismi sünergia positiivsete ja jätkusuutlike muutuste saavutamiseks (autorite koostatud).

3 Lydon, M., Garcia, A. (2015). Tactical urbanism: Short-term action for long-term change. Island Press.

2. Metoodika

Töö eesmärk oli uurida kahe ruumisekkumiste mõju ruumikasutajatele, koguda nende tagasisidet, kogemusi ning hinnanguid uuele olukorrale ja tuvastada kasutusmuutrite muutused füüsilises ruumis. Sellest eesmärgist lähtuvalt valisime uurimuseks kvalitatiivse lähenemisviisi. Kvalitatiivne uurimisviis võimaldab keskenduda inimese käitumisele valitud kontekstis ja saada väärtuslikke sissevaateid väiksema arvu juhtumite analüüsimise kaudu. Samuti võimaldab kvalitatiivne lähenemine keskenduda inimeste subjektiivsele kogemusele: kuna esitatud küsimuste ruumikogemuse kohta vastas iga inimene endast lähtuvalt ja endale omases keelepruugis, võimaldas see kaasata raportisse inimeste hääled ja mõista paremini uuritavate vaatenurki. Sel moel laseb kvalitatiivne uurimisviis saada aimu sisemaailmast, mis juhib indiviidi käitumist ning kujundab kogemusi ja suhteid ümbritsevaga.⁴

Kasutusel olid järgmised kvalitatiivsete sotsiaaluuringute meetodid:

- osalusvaatlused ruumikasutuse jälgimiseks;
- lühiintervjuud ruumikasutajate muljete kogumiseks;
- süvaintervjuud ruumikasutajate kogemuste, ruumitaju ja -mõju kogumiseks;
- süvaintervjuud Raekoja platsi ja Linnahalli lähedal tegutsevate ettevõtete esindajatega ruumisekkumise võimalike majanduslike jm mõjude tuvastamiseks.

Ruumikasutuse analüüsiks tehtud osalusvaatlused võimaldasid koguda andmeid vahetult, samas sihipäraselt ja süstematiseeritult, järgides kindlat kava. Tulemusi oli võimalik kohe dokumenteerida, ning hiljem täpselt analüüsida ja sünteesida, vältides meenutamist tulenevat ebatäpsust. Uurija osalemine vaatluses võimaldas kogeda ja jälgida inimeste käitumist loomulikus keskkonnas. Sealhulgas aitas osalusvaatlus koguda harjumustega seotud infot, mida inimesed ei suuda sageli sõnaliselt edasi anda või kipuvad ilustama – osalejad ei pruugi olla täielikult teadlikud sellest, miks, kuidas või kui tihti nad ruumi kasutavad.

Vaatlusi tegime nii tööpäevadel kui ka nädalavahetusel, ilusa ja kehva ilmaga, suvel ja sügisel, et saada võimalikult laiapõhjaline ülevaade. Esmased vaatlused Raekoja platsil kestsid terve päeva, et kaardistada päevaste tegevuste ja rahvahulkade muutused hommikust õhtuni. Saadud tulemuste põhjal keskendusime hilisemate vaatluste puhul konkreetsematele ajavahemikele. Vaatlus koosnes kolmest osast:

- vaatluspäeviku täitmine ja jooksvate märkmete tegemine;
- pildi- ja videomaterjali kogumine;
- vaatluskava täitmine (vt [Lisa 6.1. Raekoja platsi vaatluskava](#)).

Vaatluskava koosnes erinevate tegevuste määratlustest, mille põhjal ruumikasutajate arvu kaardistada ning täiendavatest teguritest, nagu ilmaolud, helide ja müra olemasolu, üldine emotsionaalne foon ning kas on toimumas mõni avalik üritus. Selline süstemaatiline andmete kogumine lasi võrreldavalt hinnata, kui palju ja millise päritoluga ruumikasutajad viibisid ruumis erinevatel kellaaegadel, millega ruumikasutajad tegelesid ning milline oli üldine olukord ja atmosfäär.

Tagasiside ja hinnangute kogumiseks ruumisekkumiste kohta tegime poolstruktureeritud küsitluskava põhjal süva- ja lühiintervjuusid ruumikasutajatega. Lühiintervjuud lasid

⁴ Tartu Ülikool, kvalitatiivsed sotsiaaluuringu meetodid: <https://sisu.ut.ee/kvalitatiivne/%C3%BCIdmetodoloogilisk%C3%BCsimusi> (12.12.2023)

meil võrdlemisi kiiresti ja vahetult koguda erinevate ruumikasutajate muljeid, samas kui süvaintervjuude abil kogusime infot inimeste ruumitaju ja ruumikogemuse ning -mõju kohta, samuti ruumisekkumise mõju kohta ettevõtetele. Tagasisidet sekkumiste mõjust ruumikasutajatele oleks saanud koguda ka virtuaalse küsimustiku teel, ent sellisel juhul ei oleks olnud võimalik luua ruumikasutajate ja ettevõtjatega otsekontakti ega jälgida nende emotsioone. Ka vastused oleksid küsimustikku kasutades jäänud tõenäoliselt napisõnalisemaks ja vähem informatiivseks isegi avatud küsimuste korral.

Kombineerisime osalusvaatlusi intervjuudega, mis aitas saada olukorrast võimalikult mitmekülgse pildi ning maandada riski, et inimesed hindavad oma käitumist ilustatud moel.

2.1 Ülevaade Raekoja platsi ajutise pargi juhtumiuuringuks kogutud andmetest

Vaatlused ning intervjuud

Projekti jooksul korraldasime Raekoja platsil viis vaatlust, millest kolm olid suvised (9. ja 13. august ning 15. september) ja kaks sügisesed (30. september ja 23. oktoober). Vaatluste jooksul tegime 21 lühiintervjuud 29 inimesega. Intervjuud olid poolstruktureeritud ning kestsid 3-10 minutit (lühiintervjuud). Kolm süvaintervjuud kestsid 30-40 minutit.

Tegime 11 intervjuud kohalikega ning kümme turistidega. Kolm kohalikku vastajat olid Raekoja platsil töötajad, seega arvestasime nende vastuseid analüüsis osaliselt ka töötajate arvamusega. Vastajad olid vanuses 20-70, koos vanemaga vastas küsimustele ka kaks alla kümneaastast last. Vastajatest 11 olid naised ning 18 mehed (vt [Lisa 6.3](#)). Vaatluste jooksul kasutas vaadeldavat ruumi vaid paar füüsilise liikumispiiranguga inimest, kes liikusid kepi ja kargu toel.

Lisaks ruumikasutajatega korraldatud intervjuudele tegime kolm intervjuud Raekoja platsi ääres tegutsevate ettevõtete omanike või juhatajatega. Intervjuud toimusid sügishooajal novembris, kuna selleks ajaks oli ettevõtetele olnud aega hinnata pargi mõju oma äritegevusele. Intervjuueeritavate leidmiseks võtsime ühendust üheksa Raekoja platsil tegutseva ettevõttega (restoranid/kohvikud Bella Ciao, Old Estonia, Kehrwieder, Vana Toomas, Troika, Kaerajaan, III Draakon, Rocco e Angelo ja suveniiripood Kaarmanni Käsitöö) ning kahe Raekoja platsi ligiduses asuva toidupoega (Vanalinna Rimi ning Kolmjalg). Intervjuudes osalemiseks andsid nõusoleku kolm inimest, kellele kuuluvad neli mainitud restoraniäridest: Bella Ciao ja Rocco e Angelo, Kehrwieder ning III Draakon, samuti Kolmjala juhataja. Intervjuud kestsid 25-40 minutit.

Meediaanalüüs

Lisaks vaatlustele ning intervjuudele tegime meediaanalüüsi (vt [3.3. Meediaanalüüs, samuti Lisa 6.4](#)). Raekoja platsi ruumisekkumise meedia- ja sotsiaalmeediakajastusi analüüsisime mitmes etapis. Nii saime ülevaate projekti mõjust ja vastukajast erinevates meediumides. Protsess hõlmas järgmisi samme:

- **Märksõnade kaardistamine:** alustasime märksõnade valikuga, mis oleksid seotud Raekoja platsi ruumisekkumisega: “suvepark”, “rohejalg”, “raekoja platsi installatsioon”, “raekoja platsi park” ja “ajutine raekoja park”. Need märksõnad aitasid suunata meie järgnevaids otsinguid ja analüüsi.
- **Andmete kogumine:** meediamonitoringu jaoks kasutasime platvormi Station, et koguda 2023. aasta jooksul Eesti meedias avaldatud uudislugusid, mis sisaldasid valitud märksõnu või nende kombinatsioone.
- **Andmete sorteerimine:** kuna otsingus ilmusid ka ebaolulised tulemused, valisime välja uudised, mis keskendusid põhjalikumalt Raekoja platsi ruumisekkumisele. Nii saime keskenduda olulistele ja asjakohastele kajastustele.

- **Kogutud kajastuste analüüsimine:** analüüsisime perioodil 10.04.2023 kuni 14.12.2023 kogutud 49 kajastust (Lisa 6.4). Nendest kuus olid avaldatud Delfi Roheportaalis sisuturundusartiklitenä, teised olid peamised uudislööd. Kajastused olid mitmekesised ning hõlmasid nii televisiooni, raadiot, paberlehti kui uudisteportaale.

2.2 Ülevaade Linnahalli ja sadamaala juhtumiuuringu jaoks kogutud andmetest

Vaatlused ning intervjuud

Linnahalli ja kruisiterminali vahelise ala juhtumiuuringu jaoks korraldasime kuus osalusvaatlust augustist kuni detsembrini 2023, et hinnata ruumikasutust enne ja pärast ruumisekkumisi, hinnates ka ruumi omadusi, funktsionaalsust ja kvaliteeti. Kolm vaatlust toimusid suvel (25. ja 27. augustil ning 6. septembril) ja kolm sügisel (26. september, 5. november ja 3. detsember).

Täiendavalt tegime 18 poolstruktureeritud intervjuud, mis ulatusid vieminutistest lühiintervjuudest kuni 40-minutiliste süvaintervjuudeni. Kokku vestlesime 19 ruumikasutajaga, kellest 13 olid eestlased ja kuus turistid, sh kaks sakslast, kaks ukrainlast, üks hiinlane ja üks portugallane. Vastanutest 12 olid naised ja seitse mehed. Kaks kolmandikku kuulus vanusegruppi 20-40 ja üks kolmandik vanusegruppi 40-50 aastat. Üks vastanu oli viieaastane. Vaatluste jooksul ei kohanud me ühtegi füüsilise puudega inimest ning märkasime vaid paari vanematega koos viibinud last, kellest üks andis meile koos vanemaga ka intervjuu.

Tegime 18-minutilise intervjuu ka ainsa piirkonnas tegutseva äri, KAI Resto esindajaga, et saada infot selle kohta, kas ja kuidas on ruumisekkumised nende äritegevust mõjutanud ning kuidas kogevad ja hindavad äriiga seotud inimesed ruumisekkumisega kaasnenud muutusi.

Meediakajastus

Meediaanalüüsi me kokkuleppel tellijaga selle piirkonna kohta eraldi läbi ei teinud. Kuna kogukonnasauna avas ukseid väljaspool vaatlusperioodi, kaasasime analüüsi meedias ilmunud info sauna kohta ja Facebooki Kalaranna aktiivsete kasutajate grupis tehtud kajastuse.

2.3 Andmete kokkuvõte

Tabel 1 annab ülevaate andmetest, mille projekti jooksul kogusime. Tabel võtab lühidalt kokku Raekoja platsi ajutises pargis ning Linnahalli ja kruisiterminali vahelisel alal tehtud vaatluste ja intervjuude arvu, intervjuueeritud ruumikasutajate profiili ning meediaanalüüsiga seotud info.

Tabel 1. Raekoja platsilt ja Linnahalli alalt kogutud andmete ülevaade (autorite koostatud).

Sekkumine/tüüp	Raekoja plats	Linnahalli ümbrus
Vaatlused	5 (3 suvel ja 2 sügisel)	6 (3 suvel, 3 sügisel)
Intervjuud	21 intervjuud 29 ruumikasutajaga	18 intervjuud 19 ruumikasutajaga
Intervjuueeritud ruumikasutajate profiil	11 kohalikku, 10 turisti vanuses 20-27 aastat, sh 2 alla 10aastast last, 11 naist ja 18 meest	13 kohalikku, 6 välismaalast vanuses 20-50, sh 15aastane laps, 12 naist ja 7 meest
Intervjuud äride omanikega	2 süvaintervjuud, 2 lühiintervjuud	1 süvaintervjuu
Meediaanalüüs	Analüüsisime 49 kajastust	Kaasasime sauna avamisega seotud meediakajastuse

3. Raekoja platsi ajutise pargi ruumimõju ja kasutuse analüüs

Raekoja plats on eriline kõrge kohaväärtusega paik Tallinna vanalinnas. Kohalikud tajuvad vanalinna ja Raekoja platsi enamasti kalli ja peamiselt turistidele suunatud paigana. Seega oli ajutise pargi loomise üks eesmärk lisaks Tallinna linna väärtuse tõstmisele turismisihtkohana ka vanalinna demokratiseerimine, et kohalikud tajusid seda ligitõmbava ajaveetmiskohana.

Raekoja platsi ajutine park (joonis 2) rajati perimetraalse ringina, et platsi keskosa oleks võimalik jätkuvalt kergesti läbida, kuid et samal ajal oleks väljakul näiliselt suletud ja hubaseid ruumisoppe.

Pargiala koosnes haljastuskonteineritest ja nende vahele paigutatud istumiskohtadest, keskest lavaalast, korvtoolidega lõõgastumisalast ning raamaturiuliga lugemispaviljonist, mille sisustas Rahvusraamatukogu (joonis 3). Ajutine park avati järk-järgult juunis ning suleti 25. oktoobril 2023. Suve jooksul toimus välilaval hulgaliselt kontserte ja etendusi, mis olid kõigile avatud ning tasuta.

Joonis 2. Raekoja platsi suvepargi eskiislahendus (Rohejälje projekti koduleht).

Raekoja platsi ajutise pargi ruumisekkumise mõju hindamiseks püstitasime järgmised uurimisküsimused:

1. Kes kasutavad avalikku ruumi ja ajutist parki Raekoja platsil?
2. Kuidas ja kui kaua inimesed ajutises pargis aega veedavad?
3. Mida inimesed ajutisest pargist arvavad?
4. Kuidas mõjutab ruumisekkumine ruumikasutuse intensiivsust sügisel perioodil võrreldes suvise turismihooajaga? Kas ruumikasutuse intensiivsus ühtlustub suvise ja sügisese perioodi vahel?
5. Kuidas mõjutab ajutise pargi püstitamine Raekoja platsil asuvaid ärisid?
6. Kas ja millised on ruumisekkumise mitteäriilised mõjud ettevõtete omanikele ning töötajatele?
7. Kuidas kajastub ruumisekkumine meedias ja sotsiaalmeedias?
8. Käesolev peatükk on liigendatud selliselt, et iga alapeatükk vastab ühele uurimisküsimusele.

Joonis 3. Raekoja platsi ajutine park (foto: SEI Tallinn).

3.1 Raekoja platsi ajutise pargi ruumikasutus

Ruumikasutajad

Vaatluste põhjal saab järeldada, et inimesed kasutasid Raekoja platsi ajutist parki väga aktiivselt. Inimeste arv sõltus eelkõige tavapäraest teguritest, mis mõjutavad inimeste liikumist ja linnaruumis viibimist: nädalapäev, kellaeg ja ilm. Ootuspäraselt oli Raekoja platsil kõige enam ruumikasutajaid ilusa ilmaga suvisel nädalavahetuse päeval, mil platsil viibijate arv küündis pärastlõunal hinnanguliselt 400ni, kellest hinnanguliselt 150 viibis ajutise pargi alal. Kõige hilisemal sügisel vaatlusel olid need arvud vastavalt 100 ning 20.

Pargi kasutajate demograafiline jaotus oli väga kirju. Esindatud olid igas vanuses inimesed ning enam-vähem võrdselt mõlema soo esindajad. Märgata oli teatud erinevusi pargis viibijate vanuselises jaotuses vastavalt kellaajale. Eriti suvisel ajal oli märgata, et hommikuti ja ennelõunasel ajal oli pargis rohkem kesk- ja vanemaealisi inimesi, keskpäeval ja pärastlõunal viibisid pargis sageli pered (sh väikesed lapsed) ning õhtuti olid esindatud rohkem nooremad inimesed.

Ootuspäraselt oli suvel suur osa pargikülastajatest turistid, kes olid pärit peamiselt Euroopa riikidest (Saksamaa, Holland, Itaalia, Prantsusmaa, Hispaania, Soome). Aasia turistid liikusid ringi pigem gruppidega ning pargis peatusid harva. Eestlasi oli päevasel ajal vähe, kuid õhtupoolikuti oli aegu, mil umbes pooled pargis viibivatest inimestest olid eestlased. Samuti oli eestlasi ja venekeelseid inimesi rohkem aegadel, mil platsil toimus mõni üritus, näiteks lauamängupäev või kontsert.

Tegevused

Kuna park asub vanalinna südames ja maamärgina silma paistva raekoja torni kõrval, oli see nii turistide kui kohalike seas populaarne paik kokkusaamiseks. Seda toetas mugav istumisvõimalus: *“Inimesed said kokku, seal oli kohtumise paik, et selle asemel, et tulla kiriku kella alla, siis nagu kohtume seal selles pargis,”* (intervjuust ettevõttega). Populaarsust kohtumispaijana toetasid nii vaatlusandmed kui lühi- ja süvaintervjuudes kogutud andmed.

Samuti kasutasid inimesed parki ootamiseks. Eriti suvel viibis pargis tihti inimesi kohvritega, kes tegid enne lennukile minemist aega parajaks. Tihti pidid nad ootama mitu tundi ning rahulikumat ajal oli võimalik pinkidel pikutada või magada: *“We were here yesterday and came back because we are waiting for the flight and it is cozy here,”* (lühiintervjuu saksa turistidega, 60a mees ja naine).

Lisaks ootasid pargi külastajad seal tööalaseid kohtumisi, kusjuures park pakkus istumisvõimaluse ja rahuliku atmosfääriga hea võimaluse teha enne kohtumisi arvutiga kaugtööd. Lühiintervjuudest ilmnes, et kui pargis oleks olnud laadimisvõimalus ja päikesevari, oleks paika kasutatud töö tegemiseks kauem ja tihedamini.

Lisaks eelnimetatud põhjustele tulid paljud turistid ja kohalikud parki lihtsalt ajaveetmise eesmärgil. Nad pidasid seal piknikku, lugesid raamatuid, mängisid lauamänge ja istusid niisama, üksinda või seltskonnaga. Suurt huvi pakkus ka avatud raamatukogu, kus võis peaaegu pidevalt märgata hiliste õhtutundideni raamatuid sirvimas igas vanuses inimesi, alates lastest eakateni (joonis 4).

Joonis 4. Inimesed raamatukogumoodulis ning pinkidel pikutamas (fotod: SEI Tallinn).

Pargis viibimise kestus varieerus umbes kümnest minutist kuni paari tunnini. Turistid kasutasid parki tihti puhkepausiks (joonised 4 ja 5) ning edasiste reisiplaanide tegemiseks – väga tihti lugesid nad erinevaid turismi- ja reisibrošüüre.

Joonis 5. Turist Raekoja platsi pargis jalgu puhkamas ja sirutamas (foto: SEI Tallinn).

Emotsioonid

Levinuimad sõnad, millega intervjueeritavad Raekoja platsi kirjeldasid, olid “rahulik”, “hubane” ja “ajalooline” (joonis 6). Kui “**ajalooline**” viitab Raekoja platsile kui väljakule vanalinnas, siis “**hubane**” ning “**rahulik**” käivad selgelt platsile rajatud ajutise pargi kohta. Üleüldine suhtumine parki oli positiivne.

“Väga ilus on, omapärane, sellist pole mujal Euroopas näinud. Tallinn suudab üllatada,”
(kohalik, 35-45a mees).

Inimesed töid esile pargis valitsevat **rahulikku õhkkonda**, mida kinnitavad ka vaatlused, ning mainisid positiivsena pideva taustamuusika puudumist. Kuigi alalt käib läbi väga palju inimesi, moodustasid pingid koos taimede ning lavadega omaette tunnetuslikku ruumi, kus üleüldine atmosfäär oli turvaline ja rahulik. Pinkide asetus ja kuju võimaldasid ühe pingi peal istuda mitmel inimesel võrdlemisi lähestikku, kuid säilitada seejuures teatud privaatsus. Selline asetus lõi tugevama kogukonnatunde ning lasi ka üksikutel inimestel sellest ebamugavust tundmata lihtsamini osa saada. Mitu intervjueeritavat oli parki tulnud üksinda ning rõhutas vajadust olla inimeste keskel, et vältida üksindustunnet:

“Hea on lihtsalt istuda, vaadata inimesi, olla inimeste seas, mitte ükski,” (kohalik, 70-80a mees).

Inimesed mainisid pinkide paigutust ja kasutatud ehitusmaterjali oluliste teguritena hubase õhkkonna loomisel – mitmele külastajale meeldis, et pingid olid puidust, kuna materjal tekitas sooja ja mugava tunde.

hubane ja kättesaadav keskkond, kus käib palju erinevaid inimesi - seega on seal osa inimeste hinnangul huvitavam ja meeldivam istuda kui tavalises pargis.

Kui turistide arvamus ajutisest pargist oli üdini positiivne, siis kohalike arvamused olid rohkem varieeruvad. Osa mainis, et eriti alguses tundus park ootamatu ja vanalinna keskkonda sobimatu. Samas polnud keegi intervjueeritavatest pargi vastu ning olid ühel meelel, et eelistavad raekoja platsi pigem pargiga kui ilma. Küll aga olid inimesed eri meelel pargi disaini osas. Osa intervjueeritavaid oleks eelistanud klassikalisemat ja vanalinna paremini sobivat tagasihoidlikku disaini, samas kui osa ootas veel julgemat lahendust.

Väga positiivselt suhtusid inimesed pargi hariduslikku aspekti: taimekastidele olid lisatud kirjeldavad sildud ja QR-koodid. Intervjueeritavate hinnangul oleks neid võinud rohkemgi olla. Samuti töid nad välja, et hariduslikuna võiks lisada ka ajaloolist infot Raekoja platsi kohta - näiteks võiks pargis olla võimalus QR-koodi skaneerimise abil saada rohkem teada Raekoja platsi ja seda ümbritsevate hoonete ajaloo kohta ning kuulata lugusid.

Üldiselt ei jätnud Raekoja platsi park ühtegi intervjueeritavat ükskõikseks. Lisaks pargis viibivatele inimestele kommenteerisid parki ka möödaminejad, nii kohalikud kui turistid. Kuuldud kommentaarid olid üldjuhul positiivsust või üllatust väljendavad, ühel juhul ka murelik selle üle, mis saab pargis olevatest taimedest pärast pargi mahavõtmist.

Puudused

Üks peamisi intervjuudes välja tulnud puudusi Raekoja platsi ajutises pargis oli varjualuste vähesus. Sarnaselt tavaliste parkidega, kus varjualused puuduvad, olid inimesed sageli sunnitud vihmajärgel pargialalt lahkuma. Kuna pargis oli vaid väike ala, kus oli võimalik vihma eesti varjuda, läksid paljud inimesed raekoja ette katuse alla, et saada vihma eest varju ja oodata saju lõppemist, et minna seejärel tagasi pargialale. Samuti töid intervjueeritavad välja, et kuumematel suvepäevadel polnud võimalik pargis päikese eest varjuda.

Samas oli märgata ja ilmnes ka intervjuudest, et paljud inimesed nautisid päikese käes olemist. Seega varjuliste ja päikese käes olevate istumiskohtade vahel tuleks leida sobiv tasakaal.

Kuumadel suveilmadel töid inimesed lisaks varjualuse puudumisele välja ka soovi joogiveekraani, purskkaevu või mõne muu veevõimaluse järele.

Samuti puudusid pargis pistikud, mis oleksid toetanud näiteks kaugtöö tegemist. Puudus ka rattahoidja, mis tähendas, et rattaga tulnud pargikülastajad olid sunnitud rattaid pinkide või lillekastide najale toetama.

Inimeste pikemat ning mugavamat pargis viibimist toetaks kindlasti avaliku tualeti kasutamise võimalus või vähemalt selle olemasolu Raekoja platsi vahetus läheduses. Tualeti puudumise üle kurtsid eelkõige inimesed, kes veetsid Raekoja platsil pikemalt aega mõnel üritusel osaledes.

Vaatluste käigus ei kasutanud Raekoja platsi suveparki ühtegi liikumispuudega inimest, mis on tõenäoliselt seotud kogu piirkonna kehva ligipääsetavusega munakiviteede tõttu⁵. Tulevikus võiks Raekoja platsi pargiga sarnaseid lahendusi katsetades mõelda, kuidas tagada püsiva ja ajutise liikumispiiranguga inimestele paremad võimalused saada osa kvaliteetsest ruumist ja sotsiaalsest läbikäimisest.

⁵ Mõeldud nägime vaid üht jalutuskepi ja üht karkudega inimest.

3.2 Ajutise pargi loomise mõju ettevõtetele

Mõju äritegevusele

Ajutise pargi (joonis 7) rajamine varem tühjana seisnud Raekoja platsile mõjutas paratamatult ka platsi ümber tegutsevaid ettevõtteid. Pargiga lisandus platsile istumisvõimalusi, mis tähendas, et varem vaid korra platsi läbinud turistidel oli võimalusel seal nüüd pikemalt peatuda:

“Kui varasemalt oli selline tühi kõle plats, kus sa korra vaata, et ohoo, vaata kõik need platsi ümber olevad majad siis ära ja liigud kuskile edasi, kus istuda saab. Siis nüüd on seal variant, et inimesed jäävad sinna natuke kauemaks aega veetma,”
(intervjuust ettevõttega).

Joonis 7. Inimesed istumas Raekoja platsi ajutises pargis (foto: SEI Tallinn).

Samas pakub parki loodud istumisvõimalus konkurentsi Raekoja platsi ettevõtetele, kui võrd varem sai Raekoja platsil mugavalt istudes aega veeta vaid restorani või kohviku kliendina. Uuringu jaoks intervjueritud Raekoja platsi ümbritsevad ettevõtted ei täheldanud oma käibes märgatavaid muutusi, mis oleksid seotud pargi loomisega. Nad mainisid, et jõuluturu ajal on alati märgata selget kasvu nii küllastajate arvus kui müüginumbrites, kuid pargil sellist mõju ei olnud. Samas sõltub intervjueritavate sõnul mõju ka asukohast – sellega vihjasid nad, et teatud restoranid on väidetavalt siiski pargi tõttu kliente kaotanud. Intervjueritavate sõnul on kaotajaks jäänud kallimate hindade ja terrassidega restoranid, kelle endised kliendid eelistavad üha enam veeta aega pargipinkidel koos soodsamalt kaasa ostetud toiduga. Kuna intervjueritavad ei soostunud ettevõtete nimesid nimetama, et oleksime saanud väiteid kontrollida, tasub seda 2024. aasta suvel edasi uurida.

Kuigi intervjuueeritud ettevõtte ei märganud muutusi käibes, täheldas kaks intervjuueeritavat selgeid muutusi küllastajate hulgas ning käitumises. Eriti päeval ajal tuli restoranis ette ootamatult rahulikke perioode, samas kui park oli inimesi täis. See viitab, et katsealusel suvel võis olla rohkem selliseid Raekoja platsi küllastajaid, kes restoranidesse ei läinud. Kahe ettevõtte esindajad toonitasid, et pargil on suurim mõju kruiisilaevadelt tulevatele turistidele, kes saabuvad linna vaid üheks päevaks: kuna neil on laevas toitlustus olemas, ei soovi nad päeval linnas suuremaid summasid toidu peale kulutada. Puhke- ja istumispausi on neil aga küll vaja. See tähendab, et kui varem tehti istumisvõimaluse vähesuse tõttu vanalinnas pause restoranides ja kohvikutes, siis nüüd sai suuremate kulutusteta puhata ajutises pargis. Kruiisituristid küllastasid intervjuueeritavate hinnangul pigem lähedalasuvaid toidupoode ja võtsid sealt soodsamat söögipoolist parki kaasa. Intervjuueeritud restoranide töötajate vihjasid, et need poed võiksid olla pargi loomisest kasu saanud, kuid uurimistöö käigus küsitletud poe esindaja seda kinnitada ei saanud. Tuntavat kasu nemad pargi rajamises ei näinud ning viimastel suvedel valitsenud koroonapandeemia tõttu pole käibe võrdlust sisuliselt võimalik teha.

Lisaks märkasid ettevõtete esindajad mõningaid muutusi klientide ostukäitumises. Inimesed tahtsid toitu rohkem kaasa osta, et minna sööma pargipinkidele päikese kätte. Ka jooke sooviti tihti parki kaasa võtta, kuigi restoranid seda üldjuhul ei lubanud. Seega, ka restoranide ja kohvikute küllastajad soovisid pargis aega veeta, osutamata seejuures negatiivset mõju ettevõtete tegevusele. Kui ärid võiksid jooke kaasa müüa ja seada selleks sisse müügiletid, võiks nende käive pargi arvelt isegi kasvada.

Võimaliku negatiivse mõju kõrval oli märgata ka teatavat positiivset mõju ettevõtete äritegevusele. Tänu parki paigaldatud lavadele ja pinkidele toimus Raekoja platsil tavalisest rohkem väikeseid esinemisi ning kontserte, nii organiseeritud kui ka spontaanseid. Esinemised tõmbasid rohkem inimesi ligi ja panid neid pikemalt platsil peatuma. Paljud inimesed neist läksid ürituse järel mõnda lähedalasuvasse restorani või kohvikusse nälga või janu kustutama, mida ilma esinemiseta poleks ilmselt juhtunud.

Ajutise pargi mitte-äriline mõju

Kohalike ettevõtete omanikud ja töötajad ei veeda üldjuhul väljaspool tööd Raekoja platsil aega. Raekoja plats seostub nende jaoks pigem stressirohke tööga ja kuna neil tuleb tööajal niigi palju inimestega suhelda, siis eelistavad nad töövälisel ajal rahvamahe vältida: *“Töötajana mina ennast vabal ajal ei pane enam olukorda, kus mu ümber on paarkümmend turisti, oma vabal ajal ma lähen kuskile, kus mul on rahu, metsa ära,”* (intervjuust ettevõtjaga). Sealsed töötajad käivad tööpauside ajal pigem varem väljakujunenud vaiksemates paikades Raekoja platsi läheduses. Samas tuli ette õhtusel ajal, kui pargis oli rahulikum ja seal viibis pigem kohalik rahvas, et ka töötajad läksid pärast tööpäeva parki päikest ja melu nautima. Ühe ettevõtte esindaja käis Raekoja platsil vabal ajal hokit mängimas ja oli rahul, et park nende hokimängu ei seganud.

Harvadest pargiküllastustest hoolimata suhtusid töötajad ja ettevõtete esindajad ettevõtmisse pigem positiivselt: *“No kui see püstitati, see tundus mulle nagu võõrkeha seal Raekoja platsi peal, aga kuude möödudes harjusin sellega ära, niisama nagu kui kuusk on püsti ja siis kui jõuluturg lõpeb ära ja kuusk on ikka üleval, see on täitsa nagu tore ja siis, kui see lõpuks võetakse maha, siis Raekoja plats tundub nagu tühjavõitu pärast seda,”* (intervjuust ettevõtjaga). Samuti pidasid nad positiivseks, et lõpuks on inimestel vanalinnas istumisvõimalus, kuna varem selliseid võimalusi nappis.

Nagu teised pargiküllastajad, mainisid ka ettevõtete esindajad, et eriti positiivne oli pargi hariduslik külg (joonis 8): *“See ei ole lihtsalt selline tavaline pink kuskil tänaval, vaid et sa saadki samas ka harida ennast mingis mõttes, kui sa ei tea taimedest mitte midagi,”* (intervjuust ettevõtjaga). Ühe ettevõtte esindaja rõhutas, et hariduslikku osa võiks pargis olla rohkemgi ning pakkus välja võimaluse teha koostööd näiteks Botaanikaiaia, Loodusmuuseumi või puukoolidega.

Joonis 8. Ajutise pargi rohelus ning taimede sildid (Fotode autor: SEI Tallinn).

Lisaks taimedele ning rohelusele toodi positiivsena välja ka tänavamuusikuid või muid esinejaid, kes pargis lühikesi nii spontaanseid kui ka etteplaneeritud kontserte andsid. Lisaks teatud positiivsele ärilisele kasule pakkusid esinemised ka emotsionaalset kasu sealsele töötajatele ning mindi ka tööajal vahel esinemisi vaatama ning kuulama. Intervjuus toodi välja, et selliseid esinemisi võiks veelgi rohkem toetada ning anda näiteks alustavatele muusikutele seal võimalusi oma loomingut tutvustada.

Probleemid ja ettepanekud

Kuigi üldine suhtumine ajutisse parki oli positiivne, töid intervjueritavad välja ka mõningaid probleeme, mis olid pargi rajamise järel tekkinud. Kaks ettevõtjat töid suurima probleemina välja kogunemised ja peod, mis läksid paaril korral üle käte. Pargist sai ka nende ühiskonnagruppide kohtumispaik, kes varem Raekoja platsil pigem aega ei veetnud. Intervjueritavad töid välja ebameeldivaid juhtumeid näiteks toidukullerite ning osa rahvus- ja sotsiodemograafiliste gruppidega. Ettevõtete esindajate sõnul on ette tulnud ebasüüdsat käitumist teiste pargiküllastajate suhtes, liigset lärmi ja muusikat, samuti alkoholi tarvitamist ning avaliku ruumi ja linnamööbli rikkumist. Kirjeldatud probleemi olemasolu kinnitasid ka vaatlused, mille käigus oli eriti õhtustel aegadel näha pargialal alkoholsete jookidega inimesi. Vähesse valgustuse tõttu on park õhtuti mugav kohtumispaik ka alaealistele, kes tarvitavad varjulisesemates nurkades alkoholi. Intervjueritavad pakkusid probleemi lahenduseks paremat kontrolli ja valvurite kohalolu hilisematel tundidel.

Samuti töid küsitletud välja liigset kuumu päikeselistel suvepäevadel. Sarnaselt vaatlustulemustele ja ruumikasutajate intervjuudele kurtsid ka ettevõtete esindajad vähesse varjualuste üle, kuhu päikese eest varju minna. Lisaks tegid nad ettepaneku, et kuumade ilmade korral võiks leevendust pakkuda ka näiteks purskkaev või mõni muu veeatraktsioon. See muudaks lisaks kuumaprobleemi lahendamisele parki ka visuaalselt ja olemuslikult põnevamaks. Ühe ettevõtte esindaja arvates võiks installatsioon nimelt veidi erilisem olla: **“Et lihtsalt seda vaimukust ja väarikust on puudu.”**

Ettevõtted näevad ka erinevaid koostöövõimalusi pargiga, eriti kui see hakkab Raekoja platsil asetsema igal aastal. Näiteks pakkusid nad, et parki võiks olla kokku koondatud info ümberkaudsete restoranide, nende menüüde, pakkumiste ja hindade kohta. Lisaks pakkusid nad välja, et pargis võiks olla ühtse stiiliga viidad erinevatesse restoranidesse või poodidesse.

Üldjuhul suhtusid intervjuueeritud ettevõtete esindajad Raekoja platsi parki positiivselt. Nad leidsid, et park on hea idee, mille abil vanalinna atraktiivsemaks teha ja kohalikke inimesi rohkem ligi meelitada. Samas toonitasid nad, et lisaks avaliku ruumi edendamisele peaks linnavalitsus toetama äritegevust. Intervjuueeritavad tõid välja, et üha rohkem on ärid vanalinnas ja just Raekoja platsi ümbruses oma tegevuse hooajaliselt või püsivalt lõpetanud, kuna üürihinnad ja äritegevuseks vajalikud tingimused on ebamõistlikud.

3.3 Meediaanalüüs

Meedia

Meediakajastuste monitoorimiseks valisime märksõnad “suvepark”, “rohejalg”, “raekoja platsi installatsioon”, “ajutine park raekoja”. Nende märksõnadega ilmus perioodil 10.04.2023-14.12.2023 meediamonitooringu platvormil Station 49 kriteeriumidele vastavat kajastust. Kajastuste meediumid olid erinevad: televisioon, raadio, paberajalehed ja uudisteportaalid.

Enim kajastasid ajutist parki veebiportaalid – eriti avamise (mai-juuni) ja kokkupakkimise (oktoober) perioodil. Tallinna kohalikud väljaanded, nagu Tallinna Uudised ja Pealinn, olid teema kajastamisel juhtpositsioonil, kuid teema jõudis ka üleriigilistesse kanalitesse, nagu Kanal 2, Delfi, Postimees, ERR ja Bioneer.

Kõneisikutest andsid pargiga seotud kommentaare enim Rohejälje projektijuht Hannes Aava, Tallinna linnapea Mihhail Kõlvart, abilinnapea Vladimir Svet, abilinnapea Madle Lippus ja kesklinna vanem Monika Haukanõmm. Kõik kõnelejad väljendasid positiivset suhtumist ruumisekkumistesse, rõhutades selle toetavat rolli linnaelanikele, turistidele ja loodusele. Kõneisikute rohkus ja kõrge positsioon linnavalitsemises näitab, et teema oli linnajuhtide jaoks prioriteetne ja atraktiivne.

“Raekoja platsil aga pole sel suvel ei lava ega kaubandust, selle asemel rajati sinna ajutine park. «Ausalt öeldes olin alguses selle asja suhtes pisut skeptiline, aga nüüd näen, et siin on juba päris suured puud ja saab täitsa teistsuguse vaate Raekoja platsile,» tõdes Tallinna Kesklinna vanem Monika Haukanõmm (KE) valmivat parki vaadates, ([Postimees, 02.06.2023](#))

Mihhail Kõlvart: *“Praegu tekitavad need küll palju ebamugavusi, kuid nendel muutustel on olemas ka väga selge eesmärk: linnaruum peab uuenema ja ajaga kaasas käima.”* ([Delfi, 13.08.2023](#))

Samuti väljendasid linnajuhid valmisolekut sarnaste ruumisekkumiste jätkamiseks uuel aastal, mis on oluline poliitiline signaal avalikus debatis. Lisaks leidis kajastusi, kus sõna said ruumikasutajad, kes olid kõik positiivselt meelestatud, mis toetab ka käesoleva uuringu tulemusi (vt osa 3.1).

Peaaegu kõik kajastused olid positiivsed ning toonitasid turvalisust, mitmekesist tegevusruumi, rohelist, liigirikust, inimsõbralikkust ja linnaruumi ümbermõtestamist. Lisaks rõhutasid need haljastuse ajaloolist aspekti, kuivõrd peenardes kasvasid ajalooliselt olulised taimed. Kõneisikud rõhutasid korduvalt taimede ja mööbli taaskasutamispotentsiaali, ennetades sellega ilmselt võimalikke tekkivaid küsimusi ajutise lahenduse jätkusuutlikkuse kohta. Nii räägiti haljastuse puhul peamiselt kahest teemast: taimede valikust (ajaloolised, keskaegsesse Tallinnasse sobivad taimed) ning sellest, et taimed istutatakse installatsiooniperioodi lõppedes teistele Tallinna haljasaladele.

Positiivse narratiivi osa oli ka tarbimisvaba avaliku ruumi esiletõstmine, mis rõhutas võimalust nautida Raekoja platsi ilma ostmiseta. Samuti rõhutas osa meediakajastusi, et ajutine park pole avatud üksnes turistidele, vaid ka kohalikele tallinlastele ajaveetmiseks.

“Üks neist on ka ajutine park, mis tuleb Vanalinna südamesse Raekoja platsile ning paneb tuttavaid kohti uue pilguga vaatama ja pakub uusi tegutsemisvõimalusi nii linna külalistele kui ka tallinlastele,” ütles Tallinna abilinnapea Vladimir Svet,” (bioneer.ee 10.04.2023).

Erand üldises tonaalsuses oli Postimehe artikkel, mis ilmus vahetult enne pargi avamist Postimehes *“Nädala taust: Tallinna Raekoja platsi park kui inimtahte triumf looduse üle”*, mis oli kirjutatud negatiivse ja kohati iroonilise tooniga. Artiklis arutles ajakirjanik, *“kas kastides Tallinna südamesse veetud puud peaksid panema meid juubeldama või muretsema?”* Eriti kriitiline oli ta puude kasti kasvamise suhtes – sellele tagasisidele olid lisatud projektijuht Hannes Aava selgitused. Tolmeldajate mainimisele järgnes iroonilisel toonil küsimus putukamürkide kasutamise kohta *“Kuuldes märksõna «tolmeldajad», uuris ajakirjanik kohe, kas Raekoja platsile istutatud õitsvaid taimi ikka plaanitakse korralikult putukamürgiga töödelda.”* Lisaks olid reportaažilikud vaatlused tehtud hilisel tunnil, mis lasi näidata parki inimtühjana *“See öörahulisuus sobis tähelepanekuga, et kohalikke vanalinnas liikumas justkui polnudki.”* Teistest kajastustest nähtub, et külastajate kogemuste küsimiseks on parem külastada parki päevasel ajal. Kriitilise tooniga oli ka Kuku raadio saates Pärastlõuna arutlenud ajakirjanikud, kes olid ise parki külastanud: *“See, mis on eskiisil, ja see, mis on platsil, on võrreldamatu.”*

Sotsiaalmeedia

Raekoja platsi ajutise pargi sotsiaalmeediakajastused hõlmasid LinkedIni, Facebooki ja Instagrami.

LinkedIni postituste autorid rõhutasid Rohejalje projekti keskkonnasõbralikkude ja uuenduslikkude lähenemist ning töid esile säästva linnaplaneerimise märksõnu. Teemaga seotud originaalpostituste autor oli peamiselt Tallinn – European Green Capital 2023 (joonis 9). Neid postitusi on jagasid edasi näiteks Rohelise pealinna juht Krista Kampus, Tallinna Linnavalitsuse ametlik leht, Tallinna Strateegiakeskuse turismiarenduse projektijuht Hele Lõhmus, aga ka Euroopa Rohelise pealinna ametlik lehekülg. Vastavalt kanali professionaalse võrgustumise eesmärkidele on postitused olnud ametlikumas toonis ja rõhutanud projekti erinevaid saavutusi.

Facebookis jagasid postitusi eelkõige organisatsioonid, kes on olnud projektiga eri viisidel seotud. Näiteks jagas Eesti Rahvusraamatukogu fotosid RaRa raamaturiiulist, mille nad oli suvekuudeks Raekoja platsile seadnud ja millega kutsusid inimesi tutvuma (joonis 10). Samuti avaldas postitusi Tallinn - Euroopa Roheline Pealinn 2023 Facebooki lehekülg. Fotograaf Tõnu Tunnel postitas fotogalerii Raekoja pargist. Eesti Maastikuarhitektide Liit jagas postitusi Eesti Maastikuarhitektide Liidu aastapreemia 2023 nominentide kohta, kuivõrd Raekoja platsi park oli üks kuuets kitsamasse valikusse pääsenud projektist.

Raekoja platsi installatsiooni saab kirjeldada ingliskeelse sõnaga *“instagrammable”*: visuaalselt atraktiivne nähtus, mis sobib hästi pildistamiseks ja Instagrami sotsiaalmeediarakendusse postitamiseks (joonis 11). Kui LinkedIni postitused sündisid pigem ametnike ja asutuste seosest projektiga, siis Instagramis tegid palju postitusi ka linnakodanikud ja turistid. Enamikku postitusi ei saatnud pikad selgitused – see lasi fotodel anda kirjutamata sõnumi positiivse ja innovaatilise linnaruumi kohta, mis väärib teistega jagamist sotsiaalmeedias.

Joonis 9. Näide Raekoja platsi parki kajastavast postitusest (allikas: European Green Capital 2023 LinkedIn postitus).

Tallinn - European Green Capital 2023
1,200 followers
8mo • Edited • 🌐

Get the first glimpse of Tallinn's Town Hall square pop-up park!
Tallinn – European Green Capital 2023 will create a pop-up park on the Town Hall square for the summer months, which will offer City residents and guests a versatile leisure space. Architect **Ann Kristiin Entson** and landscape designer **Hannes Aava** of Tallinn Strategy Center have completed the sketch of the park.

The new park offers versatile pastime options, you can, for example, take time out and find something to read from the bookshelves (by the National Library), sit in hanging chairs and numerous seating areas, watch concerts and performances on the outdoor stage of Town Hall Square or just observe people passing by.

Read more about the "Green Tracks" project here: <https://lnkd.in/gqkx8rRB>

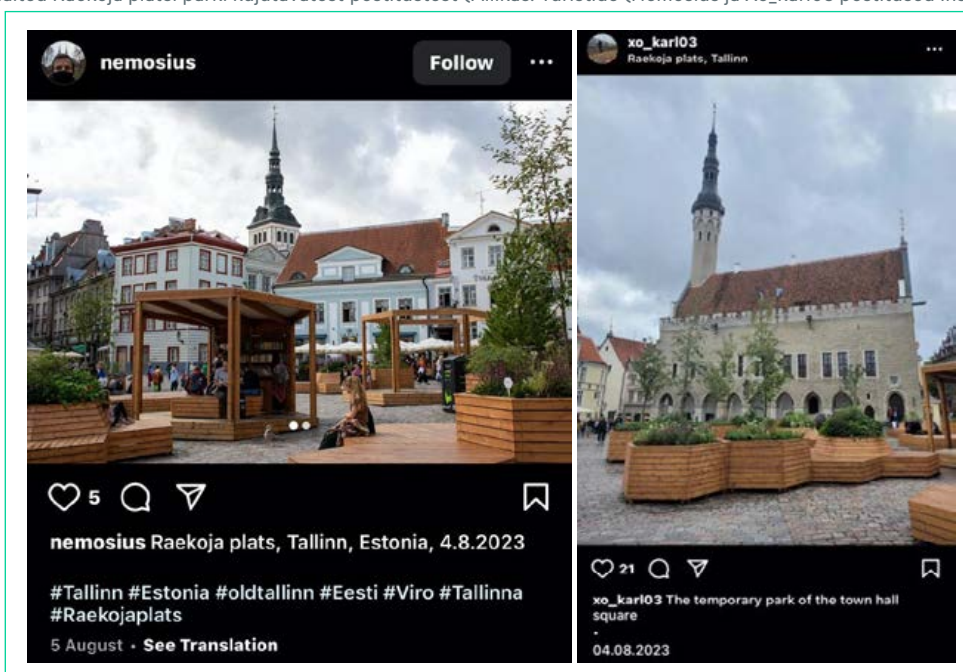
#wildlychanging #sustainablecity #EUGreenCapital2023
EU Green Capital

Joonis 10. Postitus Raekoja platsi raamatukogu kohta (allikas: Eesti Rahvusraamatukogu Facebooki postitus).

Joonis 11. Näited Raekoja platsi parki kujutavatest postitustest (Allikas: Turistide (Nemosius ja Xo_karl03 postitused Instagramis).

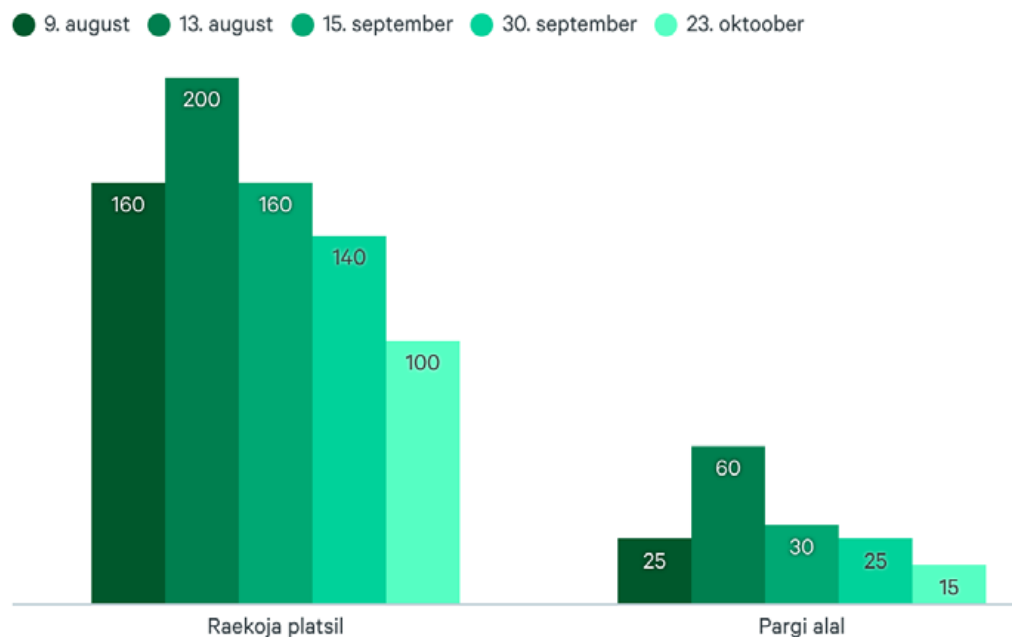

3.4 Ruumikasutuse muutused üleminekul suveperioodist sügisesse

Vaatlesime, kas ja kuidas muutub ruumikasutus üleminekul suveperioodist sügisesse. Hinnang muutustele põhineb nii vaatlustel kui meediamonitooringul (joonis 12).

Vaatlused näitasid, et Raekoja platsil viibijate arv oli õhtustel tippaegadel üsna sarnane nii suvistel kui sügisestel vaatluspäevadel. Suurem langus oli oktoobri lõpus, kui väljas olid juba miinuskraadid ja pime. Suvel saabusid platsile suuremad grupid ajal, mil linnas liikusid kruisituristid, samas kui sügisel liikus platsil rohkem rahvast lõunal ja tööpäeva lõpus.

Joonis 12. Raekoja platsil viibivate inimeste arv suviste ning sügiseste õhtuste tippaja vaatluste ajal (autorite koostatud).

Ehkki turistide hulk sügiseti väheneb, jäävad vanalinn ja eriti Raekoja plats nende jaoks siiski kesketeks vaatamisväärsusteks Tallinnas. Vaatlused näitasid, et väliskohvikute ja restoranide terrasside külalastatavuses oli suvel ja sügisel suurem erinevus küllastajate hulgas kui pargiala puhul.

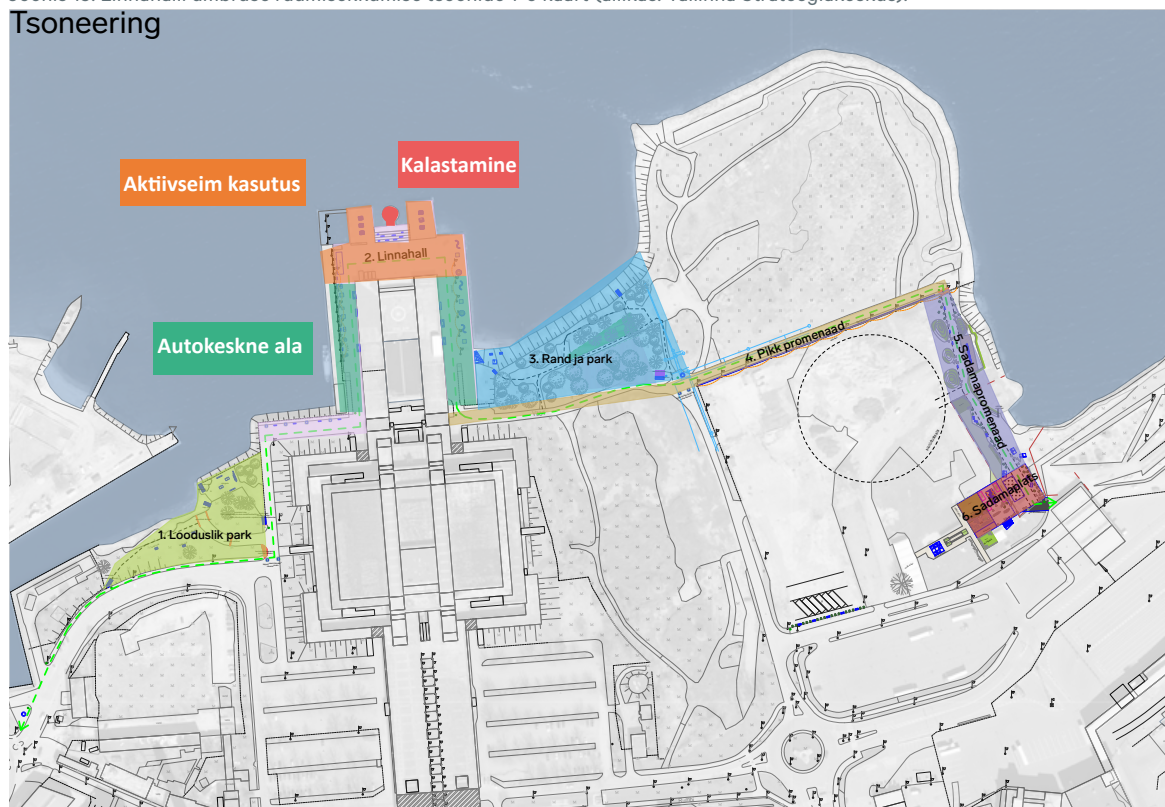
Sügisel on ruumikasutajad pigem kohalikud elanikud ja töötajad, kes liiguvad Raekoja platsilt läbi - kas otse või läbi pargiala põigates ja lühikesi peatusi tehes. Inimesed tulid parki ka külmema ilmaga, ligi miinuskraadidega, et einestada, mängida ja niisama aega veeta. Ka ripptoolid ja pingid olid sügisperioodil jätkuvalt aktiivses kasutuses. Väikeste lastega koos liikujad jäid tõenäoliselt lasteaiast tulles paarikümneks minutiks pargialale aega veetma. Park pakkus sügisel jätkuvalt head viibimiskohta ka koolinoortele, kel napib linna avalikus ruumis paiku sõpradega kokkusaamiseks ja aja veetmiseks. Kui eelmistel aastatel polnud ilmade halvenedes ja turistide arvu vähenedes kohalikel põhjust ega võimalust Raekoja platsil aega veeta, siis pargi rajamine muutis olukorda.

4. Ruumisekkumised Linnahalli ja kruisiterminali vahelisel alal

Ruumisekkumise projektiala Linnahalli ümbruses oli ulatuslik ja hõlmas umbes 1,2 km pikkust maariba. Piirkond koosneb paljudest erimelistest kohtadest, mille jagasime ruumikasutuse ja -mõju analüüsiks kuueks tsooniks (joonis 13):

1. Looduslik roheala – tsoon 1;
2. Linnahalli merepoolne külg – tsoon 2;
3. Kalarand metsatukaga – tsoon 3;
4. Pikk promenaad – tsoon 4;
5. Sadamapromenaad – tsoon 5;
6. Sadamaplats – tsoon 6.

Joonis 13. Linnahalli ümbruse ruumisekkumise tsoonide 1-6 kaart (allikas: Tallinna Strateegiakeskus).

Linnahalli ümbrus on siiani olnud kesklinnast mõtteliselt eraldiseisev, mõnevõrra metsik ja vähe arendatud paik. Ruumisekkumise eesmärk oli muuta ala ruumikasutajatele atraktiivsemaks, siduda piirkond üheks tervikuks ning muuta kogu ala, sealhulgas mererand, inimestele kättesaadavamaks.

Et hinnata ruumisekkumise mõju Linnahalli ümbruse ruumikasutusele, -tajule ja -mõjule, püstitasime järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on peamised ruumis toimuvad tegevused? Kui palju on ala läbivaid liikumisi, millised on peatumised (ja nende kestus), kas ala on kasutajate lõpp-sihtpunkt?
2. Kes ja kuidas kasutavad ruumi suvel, enne ruumisekkumisi? Kuidas muutub ruumikasutus peale sekkumisi?
3. Kuidas ruumikasutajad ala enne ruumisekkumisi tajuvad? Kas ja kuidas muudavad valmivad ruumisekkumised kasutajate ruumikogemust?
4. Kas ja kuidas mõjutasid ruumisekkumised piirkonna ainsa äri tegevus?

Järgnevates peatükkides käsitleme kõigepealt Linnahalli ümbruse suvise ruumikasutuse uuringut ning vaatleme seejärel, kas ja mis muutus sügisel, mil ruumisekkumised järgemööda valmisid.

4.1 Linnahalli ümbruse ruumikasutus suvel

Ruumikasutajad ja tegevused

Suvel, enne ruumisekkumisi, kasutasid päikeselistest ilmadest hoolimata vaid üksikud inimesed ala Linnahalli Kalaranna poolsest küljest kuni kruisiterminalini. Seevastu tõmbas inimesi ligi Linnahalli katus, kust oli näha mitu vaatlusalust tsooni, aga mis ise vaatlusalasse ei kuulunud. Linnahalli katus tõmbas ligi erinevaid inimesi, sealhulgas lastega peresid, koertega jalutajaid, kuni 30-aastaseid noori, keskealisi inimesi ja turiste, kes olid seal merd vaatamas, ajasid kiviäärel või treppidel istudes juttu ja pidasid piknikku.

Linnahalli taga mereäärsel alal (tsoon 2) oli samas märgata vaid üksikuid inimesi. Suviste vaatluste põhjal olid tsoonid 1 ja 2 enne ruumisekkumise alustamist valdavalt autokesksed läbikäigualad (joonised 14-15).

Joonis 14. Kalasadama tänava autokeskne ruum ja istumiskohtade püstitamise algus 6. septembri 2023 (foto: SEI Tallinn).

Linnahalli merepoolne ala toimis eeskätt sagedase liikluse ning ulatuslike parkimisaladega autokeskse ruumina. Pidev autoliiklus kulges eriti mööda Kalasadama tänavat, mis vähendas ala atraktiivsust ajaveetmiseks. Märgata oli üksikuid kalamehi (joonis 15) ja eraldatud noori, kes eelistasid piirkonda suure tõenäosusega just tänu selle eraldatusele ja varjatusele, mis võimaldas muuhulgas liigset tähelepanu tõmbamata alkoholi tarbida.

Joonis 15. Üksikud ruumikasutajad Linnahalli taga mere ääres tsoonis 2 (foto: SEI Tallinn).

Ujumiskohta (tsoon 3) kasutati selgelt rohkem kui teisi vaatlusaluseid piirkondi. Ka rannapoolsele alale pargitud autod kuulusid sageli just ujujatele. Vaid mõned üksikud tulid ujuma jalgrattaga või jalgsi, enamik tuli autoga. Seega toimis supelrand funktsionaalse kohana kiireks ujumispausiks, mitte pikemaks ajaveetmiseks.

Lisaks ujumiskohale asub selles tsoonis ka väike mereäärne metsatukk. Hea ilmaga tõmbas see ligi inimesi, kes otsisid paika vaikseks jalutuskäiguks üksinduses, linnakärast eemal. Need ruumikasutajad veetsid aega valdavalt kivi peal istudes ja merd vaadates. Vaikust katkestas vahel erinevate lindude laul, mis viitab metsatuka olulisele rollile piirkonna linnaloodusena.

Tsoon 4 pidi algse plaani järgi toimima teena metsatukast kruisiterminali-poolsetesse tsoonidesse 5 ja 6. Suve lõpuni viis ehitusplatsiga külgnev ala aga tupikusse, läbipääs kruisiterminali alale puudus. Inimesed kasutasid tsooni vähe, näha võis üksikuid koeraga jalutajaid või tervisesportlasi (joonis 16).

Joonis 16. Tsoonis 4 kohtas projektitiim 6.septembril 2023 vaid üht tervisesportlast (foto: SEI Tallinn).

Septembri alguseks polnud tsoonides 5 ja 6 suurt arengut toimunud. Piirkond oli suures osas arendamata ja aia ning läbikäiku keelava sildiga oli sinna ligipääs Linnahalli poolt suletud (Joonis 17), mis tekitasid mahajäetud, segadusttekitava, isegi ebasõbraliku õhkkonna. Piirkonnas oli vähe ka projekti tutvustavaid silte, mis hoiaksid inimesi kursis toimuvate ning planeeritud muutustega..

Joonis 17. Ligipääsu keelav silt ja liikumist blokeeriv traataeg takistamas liikumist tsoonide 5 ja 6 juurde (foto: SEI Tallinn).

Suvel polnud Linnahalli poolt võimalik tsoonide 5 ja 6 suunas liikuda, kuna teed katkestas traataed ühes liikumist keelava sildiga. Ruumikasutuse jälgimiseks korraldasime vaatluse kruisiterminali alal, nimetatud tsoonide kõrval. Üldjuhul oli tsoonide 5 ja 6 kasutus tagasihoidlik, liikus vaid üksikuid jalakäijaid. Kuna kruisiterminal on kesklinnast üpris eraldatud ja tegu on üpris uue arendusega, siis ei satu inimesed sinna enamasti ka juhuslikult.

Alal polnud lubatud sõita jalgrattaga, mida tuletas inimestele meelde ka pidevalt kohal viibiv valvur. See tekitas ebasõbraliku tunde, kuigi üleüldiselt oli õhkkond rahulik, millele aitas kaasa ka pidevalt vaikselt taustal mängiv muusika. Üleüldist rahulikku õhkkonda häirisid vaid laevade ja nende pealt tulevate autode mootorimüra. Ala unikaalsest õhustikust annab tunnistust, et nägime ka üht professionaalset fotosessiooni.

Kokkuvõttes võib öelda, et ruumikasutajad olid Linnahalli ümbruses suvel 2023 peamiselt nooremapiolised kuni keskeas kohalikud. Kohapeal kõneldud keeltest olid valdavalt eesti ja vene keel, millele järgnesid inglise ja saksa keel. Küllastajate sooline jaotus oli üpris tasakaalus.

Ruumitaju

Sõnapilv joonisel 18 annab ülevaate põhilistest ruumitaju iseloomustavatest märksõnadest, mida inimesed intervjuude käigus mainisid. Keskne märksõna oli rahu.

Joonis 18. Sõnapilv kirjeldab Linnahalli piirkonna kasutajate ruumikogemust enne ruumisekkumisi (autorite koostatud).

Nagu nähtub ülejäänud märksõnu vaadates, jagunesid inimeste arvamused ja tunded Linnahalli piirkonna suhtes enne ruumisekkumisi kahte erineva hoiaku ja ruumikogemusega gruppi.

Ühelt poolt leidsid inimesed, et alal on teatav kütkestav sarm. Need inimesed hindasid rahustavat õhkkonda, vaadet merele, linde ja silmapiiril mööda sõitvaid laevu: “See on ilus, linnast tulles tekib lihtsalt vau-efekt, see on tõesti esteetiline ja merevaade on nii rahustav,” (turist, 20-30a mees, originaalis “It is beautiful, when you come from the city, just a wow-effect, it is really aesthetic and with the view on the sea – so calming.”).

Lisaks väärtustasid inimesed harukordset võimalust olla täiesti kesklinnas, kuid samas nautida ruumi eraldatusega kaasnevat omaette olemise võimalust: “Oled linnas, aga on linnast väljas tunne,” (kohalik, 25-35a mees).

Sellesse gruppi kuuluvate inimeste jaoks annab Linnahalli alale väärtuse puutumatus arendustest ja gentrifikatsioonist ning tasuta ligipääs merele: “See on hämmastav, et nii ilusatesse kohtadesse pääsemise eest ei pea maksma!” (turist, 20-30a naine, originaalis “It is amazing that you don’t have to pay to access to such beautiful spots!”)

Ehkki pinkide rajamist ja ala ligipääsetavamaks muutmist liikumisraskustega inimestele peetakse positiivseks, leidis osa vastanuid, et taoline arendus seab ohtu koha autentsuse: “Nii väga ei meeldi [muutus], siis kaob privaatsus ära. Praegu saab lihtsalt kivi peal istuda üksinda. Siis hakkab liiga palju inimesi mööda käima, siis enam pole nii tore. Autentsus kaob ära, hõng kaob ära.” (siseturist Tartust, 25-35a mees).

Teise gruppi kuuluvad ruumikasutajaid leidsid, et vanade lagunevate hoonete, autokeskse ruumilahenduse ja eraldatud paiknemise tõttu on tegu natuke hirmsa, ebaturvalise ja eemaletõukava tühermaaga: “Tohutu tühermaa on. Kole. Tekitab hirmu. Segane värk, ei saa aru päris. Uus piirkond minu jaoks.” (kohalik, 40-50a naine).

Selle vaatenurga järgi ei soosi piirkonna mastaapsus inimkeskset öhkkonda ning ala ümberehitamine on tungivalt vajalik, et muuta piirkond mugavamaks, meeldivamaks ja ilusamaks: “Ega see kõige ilusam koht ei ole. Ei kaunista just Tallinna südalinna. Võiks teha sõbralikumaks.” (kohalik, 40-50a naine).

Puudused ja probleemid

Ala peamine probleem on autokesksus. Kalasadama tänavat läbib sage autode voog ning tsoonis 2 parkivad autod pidevalt nii KAI restorani ees kui ujumiskoha juures. Probleemi on eriti hästi tunda jalakäijana liikudes, kuna puudub selge eraldus autodele mõeldud ala ja jalakäijate ala vahel. Esinevad ohtlikud pimenurgad. Seetõttu jääb alast pigem autokeskne kui jalakäijasõbralik mulje. Joonisel 19 on lilla punktiiriga märgitud pideva autoliiklusega ala, kastiga on tähistatud autode parkimisala.

Joonis 19. Kaart tähistamaks tiheda liikluse ning pidevalt autode kasutuses olevaid alasid (autorite koostatud).

Kuigi tänava atraktiivsust on püütud parandada uute istumis- ja vabaajaveetmise võimaluste abil, jagab tihe autode voog ala siiski kaheks, mis takistab plaanitud turvalise ning ühtse ruumi tunde teket.

Intervjueeritavad näevad laialdast autokasutust Linnahalli ümbruses kui turvalisusprobleemi ja see ei tekita jalakäijates eriti teretulnud tunnet. Probleemi süvendab ka Linnahalli ümbruse mahajäetud hõng, mis tugevdab osa kasutajate jaoks üleüldist ebamugavustunnet.

Probleeme tekitab ja ligipääsuvõimaluse puudumine tsoonidele 4, 5 ja 6. Ala kujutab endast linnalist jäätmaad: sinna on ladestatud ehitusmaterjale ja piirkond näeb välja metsik. Intervjuudest ilmnes, et mõned külastajad olid käimasoleva ehitustegevuse tõttu segaduses ning neil puudus info piirkonna arendusplaanide kohta. Nad tundsid puudust täiendavast informatsioonist ja suunajuhistest.

Kuna projekt ei olnud suviste vaatluste ajal veel valmis ning ehitusprotsess alles käis, oli probleeme ka istumisvõimaluse vähesusega, mis takistas inimesi piirkonnas pikemalt aega veetmast.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kohatunnetus on Linnahalli alal vastuoluline. Tulevaste ruumisekkumiste ja arenduste puhul võib olla kasulik luua sekkumise kujundus kaasava protsessina ning koostöös avalikkusega, et inimesed saaksid väljendada ideid ruumi muutmiseks ja ümberkujundamiseks.

4.2 Ruumikasutuse muutused üleminekul suveperioodist sügisesse

Pärast seda, kui suurem osa ruumisekkumistest oli valmis saanud, korraldasime uue ringi vaatlusi ja intervjuusid, et hinnata muutusi ruumikasutuses ja -mõjus. Sügisvaatlused ja -intervjuud toimusid peamiselt novembris ja detsembri alguses. Kogukonnasaun avati üldsusele alles 15. detsembril 2023. aastal, mis jäi vaadeldavast perioodist välja, seega kaasasime selle kohta raportisse materjalid, mis jõudsid (sotsiaal)meediasse.

1. Järgneva tsoonide kirjelduse lisandunud objektidega koostasime 2023. aasta novembris:
2. Looduslik roheala: alal asuvad lauatenniselauad, vaateplatvormid ning mõningad istumisvõimalused lauatenniselaudade ja rattahoidla juures.
3. Linnahalli merepoolne ala: alal asuvad lauatenniselauad ning petangiplats, samuti poolavatud ning avatud istumisalad, mida ääristavad kaks kunstiinstallatsiooni ja rattahoidlad.
4. Rand ja metsatukk: rannaala, avalik saun ja rattahoidla.
5. Pikk promenaad: tsooni arendamist takistasid konfliktid kõrvalasuva maa-ala elektriliinide üle.
6. Sadamapromenaad: alal asub taimkatteta düünimaastik, silt/skulptuur "Tallinn", mõned istumisvõimalused ning rattahoidla.
7. Sadamaplatz: rannavõrkpalliplatsid, piknikulauad, linnalava, kiigepuud, rattahoidla.

2023. aasta novembris oli ilm peamiselt vihmane ja tuuline. Detsembri alguses sadas ohtralt lund, mis kattis paljud ruumisekkumisega rajatud elemendid (lauatenniselauad, petangiväljak), mida polnud võimalik kasutada. Vaatamata ilmaolude halvenemisele märkasime siiski tsoonis 2 (Linnahall) ja 3 (rand ja metsatukk) aktiivsemat ruumikasutust võrreldes suveperioodiga, nagu näha joonistel 20-22).

Joonis 20. Kõige aktiivsema kasutusega tsoonid sügisel 2023 (autorite koostatud).

Tsoneering

Joonis 21. Tsoon 2 aktiivses kasutuses 5. novembril 2023 (foto: SEI Tallinn).

Joonis 22. Tsoon 3 aktiivses kasutuses 5. novembril 2023 (foto: SEI Tallinn).

Tsoon 1: Looduslik roheala

Novembris jäi tsoon 1 ruumikasutajatest tühjaks (kasutajaid ei olnud vaatlusel märgata), milles olid ilmselt muuhulgas süüdi kehvad ja ilmad ja lühikene päevavalguse periood. Siiski leidis kasutusjälgi prügikasti ümbruses (joonis 23). Ruumiliste vihjete põhjal võib oletada, et seda tsooni kasutati alkoholi tarbimiseks.

Kuigi detsembri alguses ei olnud vaatluste ajal ühtegi ruumikasutajat näha, ilmnedid tänu tugevale lumesajule jäljed inimtegevusest (joonis 24). Selged jalajäljed olid nähtavad rannavallide ja vaateplatvormide juures, lisaks koerte käpajäljed, mis viitasid merevaate nautimisele ning koertega jalutamisele selles tsoonis.

“Ping Pong Urbanismi” ehk avaliku ruumi elavdamist lauatenniselaudade abil on ruumiloome meetodina maailmas edukalt kasutatud.⁶ Uurimisperioodil oli tsoon 1 vaatamata pinksilaudade lisandumisele siiski vähekasutatud. Siinkohal toome välja kaks tegurit, mis võivad selgitada tsooni 1 vähest kasutust. Esiteks asub see suhteliselt varjatud kohas, mis aitab kaasa mõnevõrra eraldatud keskkonna tekkimisele. Kuigi tegemist on avaliku ruumiga, puudub seal väga pika ja järsu trepi tõttu ligipääs ratastooliga. Lisaks tekitab niinimetatud varjatud asukoht pigem tõrjutud kui kaasava tunde. Teiseks langes installatsioonide valmimise aeg kokku halbade ilmastikuoludega, mis võis aidata kaasa ruumi vähesele kasutusele.

Kuigi teadlikult valitud erkkollased lauatenniselaud paistavad sügismaastikul hästi välja, võiks suvisel ajal teha nähtavuse parandamiseks kohandusi: et inimesed näeksid lauatenniselaudu Kalasadama tänavalt ja et huvilisi oleks võimalik kohale meelitada, on väga oluline laudade juures taimestikku hooldada ja kärpida.

Lisaks soovitame korraldada alal vaatlusi ka järgmisel suvel, et tõeliselt mõista arenevat dünaamikat ja saada selgem pilt sellest, kuidas mõjutab ruumisekkumine tsoonis 1 muutusi inimeste ruumikasutuses.

6 Ping Pong Placemaking. 2017. Kättesaadav: <https://popupcity.net/insights/ping-pong-placemaking/>

Joonis 23. Ruumikasutuse jäljed novembris 2023 (foto: SEI Tallinn).

Joonis 24. Jäljed lumel näitavad ruumikasutuse intensiivsust (foto: SEI Tallinn).

Tsoon 2: Linnahalli merepoolne külg

Märksõnad intervjuudest: meeleolukas, väga külalislahke, mugav, merevaade, vaikne, turvaline, päikeseline, rahulik, vaadeldav, lõõgastav, rahustav, tänuväärne, ohtlik, autoparkla.

Kuigi joonis 25 illustreerib 1. juunist kuni 1. septembrini kasutusele võetud liikluse rahustamise meetmeid, jäi neist jõupingutustest väheks, et tagada Kalasadama tänava piirkonnas ohutus, heaolu ja mugavus. Juba lumeta perioodil ohustavad tänavate turvalisust järsud kurvid ja pimenurgad. Lumehooajal halveneb olukord veelgi, kuna lumi kuhjub sõidutee äärtesse ja jätab inimestele käidavaks ainult autotee. Jalakäijad peavad sageli võitlema kõndimisruumi eest vastutulevate autodega, mis tekitab üldiselt ebameeldiva ja stressirohke väljas viibimise kogemuse. Nii novembris kui detsembris tehtud vaatlused näitasid, et nädalavahetuseti on autode sõidusagedus keskpäeval keskmiselt 14 autot 15-minutise ajaperioodi kohta. Intervjuudes selgitasime välja, mis võivad olla piirkonna suure liikluskoormuse põhjusteks. Esiteks meelitas sealne ainus mereäärne restoran – KAI Resto – nädalavahetustel sinna palju kliente ja pakub ka Bolt kojuveoteenust. Lisaks on parkimine tsoonis 2 üks vähestest tasuta parkimisvõimalustest kesklinnas. Selle piirkonna jalakäijate liikumisvõimaluste parandamiseks on hädavajalik võtta kasutusele lisameetmed, et luua neile turvalisem ja meeldivam keskkond.

Joonis 25. Liikluse rahustamise meetmed alal perioodil 1. juuni kuni 1. september (Fotode autor: SEI Tallinn).

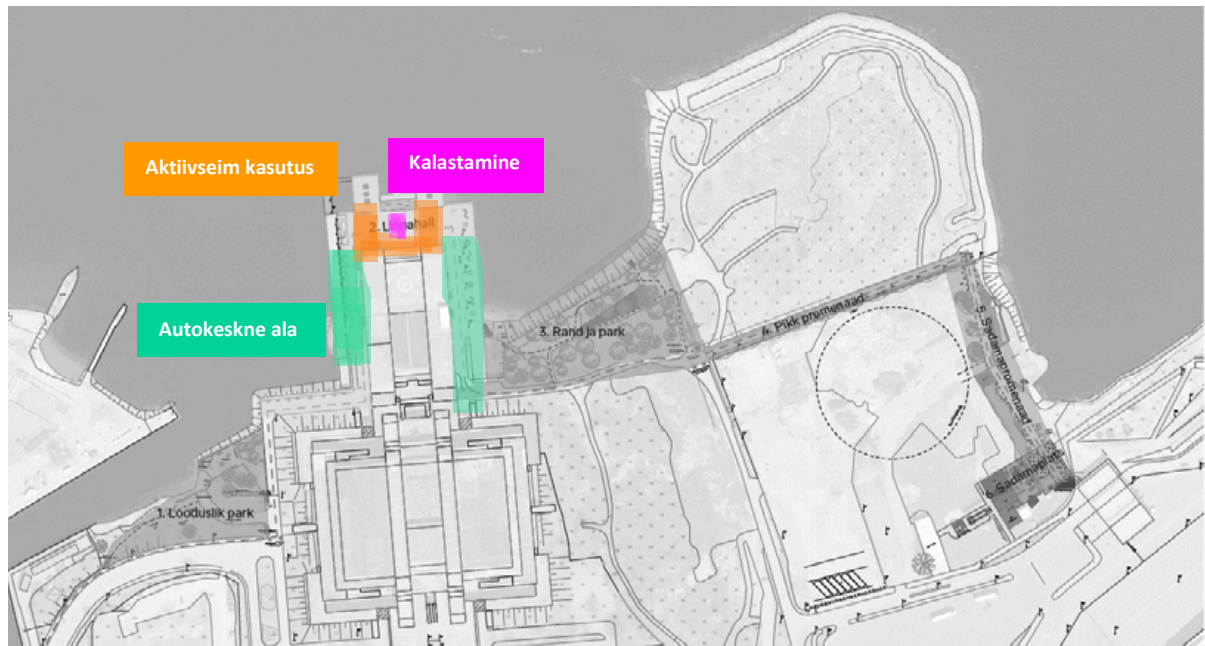
Võrreldes tsooniga 2 on märkimisväärne, et Linnahalli katus on ka pärast ruumilist sekkumist endiselt populaarne koht nii kohalike kui ka välituristide jaoks. See tähendab, et Linnahalli katus toimib juba omaette sihtkohana, mis meelitab külastajaid oma ainulaadsuse ja võimalusega nautida panoraamvaadet merele (joonis 26).

Joonis 26. Aktiivne ruumikasutus Linnahalli katusel jätkus ka sügisel (foto: SEI Tallinn).

Meie vaatlustulemuste põhjal illustreerib joonis 27 tsooni 2 selget jagunemist kaheks erinevaks piirkonnaks: rohkem kasutatav ala kollaste pinkide ja vaatega merele (tähistatud oranžiga) ning vähem kasutatav ala roheliste istumisvõimaluste ja vaatega autoliiklusele (tähistatud rohelisega).

Joonis 27. Eristuv ruumikasutus tsoonis 2 (autorite koostatud).

Novembris erines aktiivsus tsoonis 2 oranži ja rohelise ala vahel märgatavalt. Oranžiga tähistatud piirkonnas täheldasime pigem passiivseid tegevusi, nagu istumine, pikniku pidamine, kalastamine, lugemine, seistes merevaate nautimine, paarikaupa vabas vestluses osalemine ja videokõnede tegemine, mille keskmine kestus oli 15-20 minutit (joonised 28-29). Rohelisega tähistatud piirkonnas toimus samas rohkem aktiivseid tegevusi, nagu jooksmine, jalgrattasõit ja jalutuskäik. Vaatlus näitas, et enamik tegevusi toimus paarides, mis tekitab positiivse ja rõõmsa õhkukonna.

Joonis 28. Aktiivsem ala kollaste pinkidega novembris 2023 (foto: SEI Tallinn).

Joonis 29. Kalastamine Linnahalli merepoelses otsas septembris 2023 (foto: SEI Tallinn).

Detsembri alguses ilmnesisid muutused ruumikasutuses, näiteks vähenesis märkimisväärselt passiivsed tegevused, nagu istumine ja õues lugemine (joonis 30). Mõned inimesed seisis aeg-ajalt Linnahalli merepoelses otsas, nautisid merevaadet ja tegid pilte. Valdavalt olid tegevused nüüd aktiivsemad, inimesed kõndisid läbi piirkonna kas paaris, grupis või üksinda, et nautida rahustavat keskkonda. Tsoon 2, mis oli novembris toimunud omaette sihtkohana, muutus detsembris läbikäigualaks (joonis 31).

Joonis 30. Jalajäljed näitamaks kollaste pinkidega ala aktiivset kasutust detsembris 2023 (fotod: SEI Tallinn).

Joonis 31. Tsoon kaks novembris ja detsembris 2023 (fotode: SEI Tallinn).

Ruumikasutajate hulk jäi siiski väikeseks. Keskpäeval liikus seal ühe tunni vältel novembris keskmiselt 24 inimest ja detsembris 18 inimest, kusjuures sooline jaotus tundus olevat tasakaalus. November oli demograafiliselt mitmekesisem: rohkem oli näha eakaid inimesi, väikseid lapsi ja koeraga jalakäijaid, eriti hea ilma korral. Detsembris täheldasime ainult noori täiskasvanuid ja keskealisi inimesi, kes olid tõenäoliselt füüsiliselt enesekindlamad talviste teeludega toimetulekul.

Puudused ja ettepanekud tsooni 2 kohta

Avalikud istekohad on väga teretulnud ja intervjueritute seas valitses üksmeel, et istekohtade hulga suurendamine on hädavajalik. Tihe autoliiklus läbi roheliste istekohtadega ala on oluline tegur, mis vähendab istumisvõimaluse kasutust. Seevastu kollased pingid oranžiga tähistatud alal (joonis 27) ei ole üksnes autovabas tsoonis, vaid pakuvad ka lumtavat merevaadet, mis muutis selle piirkonna inimestele ahvatlevamaks ka pikemaks viibimiseks. Intervjuude tulemused näitasid siiski, et ruumikasutajad hindasid kõiki Rohejalje projektis loodud istumisvõimalusi. **“Pärast seda, kui märkasin neid uusi pinke, käin siin sagedamini, sest tunnen, et mereäär on hea koht, ühendades linna ja mere.”** (lühintervjuust, kohalik, 43a naine). Mõned intervjueritavad märkisid, et kuigi rohelisi istekohti kasutatakse vähem, on neil tuulise ilmaga praktiline eelis, sest seina sisse graveeritud istumiskohad töötavad teatud määral tuulevarjuna ja pakuvad mugavamalt alternatiivi mereäärsel avatud alal istumisele. Lisaks pakkus üks kohalik elanik intervjuu käigus välja, et **Patarei ees olev ala vajab rohkem avalikke istumiskohti**, nagu on näidatud allpool oleval joonisel 37.

Joonis 32. Kohaliku elaniku joonistatud soovitus, mis tähistab soovitatud täiendavate istekohade asupaika, intervjueritava loodud visuaal.

Kaasav ja tänapäevane avalik ruum peaks sisaldama ka tasuta avalikke tualette ja turvalist Wi-Fi ühendust. Vaatlustest selgus, et enamik KAI Resto ette pargitud autodest olid kõrgklassi margid, nagu Porsche, Mercedes, BMW või Audi, mis võib viidata, et restoran on suunatud pigem jõukamale elanikkonnale. Praegu piirab ala kasutust muuhulgas asjaolu, et restoran on alal ainus ja seejuures tasuline võimalus tualeti kasutamiseks. Kõigile kättesaadava ja kaasava avaliku ruumi loomiseks soovitame pakkuda piirkonnas tasuta Wi-Fi ühendust ja ligipääsu tualettidele.

Üldiselt tundsid paljud intervjueritavad ruumisekkumise üle heameelt ja väljendasid tänutunnet linnas paranenud istumisvõimaluste ja ühenduse eest merega. Üks kohalik leidis: *“See, et ma saan nüüd aega veeta avamere ääres, tuletab mulle meelde, et me ei ela enam nõukogude ajal, vaid oleme uues Eesti ajajärgus! Väga teretulnud!”* (kohalik, 43a naine).

Tsoon 3: Kalarand ja metsatukk

Piirkonnaga seotud võtmesõnad intervjuudest: mediteerimine, rahumeelne, meri, ujumine, sügav vesi, vähem tuuline, kontrast, potentsiaal.

See ala paistab silma kõige aktiivsema tsoonina kogu projektialal, eelkõige tänu populaarsusele talisuplejate seas. Üks Saksa linnaplaneerija ütles: *“See on linnaplaneerija silmale väga huvitav koht, sest rahulik meri ja privaatsus ning samas mürarikad linnasündmused loovad kaks vastandlikku poolt. Rohejalje projekt tekitab uudishimu Tallinna ootamatute nurkade avastamiseks.”* (turist, 25-35a naine).

Nii novembris kui ka detsembris tehtud vaatluste ja intervjuude käigus selgus, et nädalavahetustel viibis päevasel ajal piirkonnas märkimisväärselt palju inimesi, keskmiselt umbes kümme inimest. Tööpäevadel oli rahvahulk seevastu väiksem, keskmiselt üks kuni kolm inimest. Ujumiskohta kasutasid erinevad sotsiaalsed ja vanuserühmad. Suurem osa uujatest kuulus vanusegruppi 30-50, kuid ala on mõeldud laiale kasutajaskonnale, sealhulgas lapsevankritega ja lastega peredele, teismelistele, täiskasvanutele ja eakatele, samuti koertele ja teistele loomadele. Me ei täheldanud alal nähtavate puuetega inimesi, tõenäoliselt seetõttu, et kogu projektipiirkond on üldiselt autokeskne ja füüsiliselt piiratud liikumisvõimega gruppide jaoks raskesti ligipääsetav. Valdavalt kõnelesid inimesed eesti ja inglise keelt.

Erinevalt teistest tsoonidest oli Kalaranna supluskoht populaarne nii suvel kui sügisel, mil võis lisaks suplejatele näha piirkonnas ka jalutajaid ja tervisesportlasi. *See ala toimis pigem sihtkoha kui lihtsalt ajutise läbikäigualana.* Meie intervjuude tulemused kinnitasid, et supluskohta külastajad ei olnud üksnes lähiümbruse elanikud, vaid nii mõnigi reisis kohale kaugematest linnaosadest, näiteks Nõmmelt. *“See on parim talvine ujumiskoht algajatele.”* (kohalik, 43a mees). Intervjuudest selgus ka uujate erinev kogemustepagas, alates neist, kes olid alustanud ujumist hiljuti füüsilise ja vaimse heaolu pärast, lõpetades teistega, kes olid aastate jooksul muutnud taliujumise oma rutiini osaks, kusjuures ujumise sagedus varieerus ühest või kahest korrast nädalas kuni korrani päevas. Tavaliselt viibisid nad talvel suplusalal 10-15 minutit, suvel aga kauem. *“Siin rannas aega veetes võid leida sisemise rahu. Lisaks ütleksin, et see on energeetiline koht, kus saab olla ühenduses looduse ja merega.”* (kohalik, 34a mees).

Nii kohapealsete vaatluste kui ka intervjuude tulemused viitasid erinevatele saabumisviisidele: inimesed tulid kohale jalgsi, jalgrattaga, ühistranspordiga ja jalgsi, kuid suur osa saabus siiski autoga. Huvitaval kombel näitasid jalgrattajäljed lumel, et isegi lumistes oludes tuli osa inimesi rattaga suplema. Lisaks näis, et ranna lähedal asuvad jalgrattahoidjad olid ainsad rattahoidjad, mida kogu projektialal kasutati (joonised 33-34).

Joonis 33. Rattajäljed lumel (foto: SEI Tallinn).

Joonis 34. Teised jalgrattahoidjad ei olnud lumisel ajal teistes projektiala tsoonides kasutusel (foto: SEI Tallinn).

Kalaranna supluskohta sissepääs Linnahalli poolt läbi tsooni 2 on väga autokeskne. Joonis 40 näitab vastuolu autode ja autode taga peidus olevate roheliste istumiskohtade vahel. Praegust parklat võib praegu pidada vajalikuks eeskätt kaugemalt tulevate talijujate jaoks.⁷

Joonis 35. Erineva ilmaga saabus Kalaranna Talisuplejate supluskohta arvukalt ujujaid autoga. Nad kasutasid tasuta parkimist tsoonis 2 ja takistasid istumisvõimaluste kasutust (foto: SEI Tallinn).

⁷ Täpsemalt samal teemal vt "Avalikkuse tagasiside ja soovitused 3. tsooni kohta".

Ehkki hooajalisus mõjutab kahtlemata piirkonna kasutust, ei ole aastaaeg teiste tsoonidega võrreldes otsustav tegur. Hilissuvel käis seal rohkelt inimesi päevitamas ja ujumas ning ka koerad nautisid mere ääres sulistamist. Hooajalisus mõjutas seda, kuidas inimesed ujumiskohta jõudsid. Kui hea ilma korral tuli suurem osa inimesi kohale jalgrattaga või jalgsi, et nautida mõnusat ümbrust kiireks supluseks, siis sügisel ja eriti hilissügisel eelistasid inimesed kasutada talisuplema minekuks autosid (joonis 35).

Joonis 36. Vanem naisterahvas ja tema koer nautimas vett novembri alguses 2023 (foto: SEI Tallinn).

Märkasime, et soojema ja ilusama ilmaga olid ruumikasutajad alal pigem paarikaupa või gruppides, aga külmem ja tuulisem ilmaga tulid inimesed ujuma pigem üksinda (joonised 36-38). Muuhulgas toimusid jõulude eel mõned grupiüritused, mis suurendasid talvisel ajal toimuvate sündmuste arvu (joonis 39). Samuti leidsime, et inimesed kasutasid põhiliselt liivast rannaosa ning vältisid kivisemat osa. Kui küllastajate arv jõudis kaheksani, hakkas ruum tunduma üsna täis.

Joonis 37. Taliujujad gruppides soodsate ilmaoludega (foto: SEI Tallinn).

Joonis 38. Taliuujjad lumistes oludes paarikaupa või üksi (foto: SEI Tallinn).

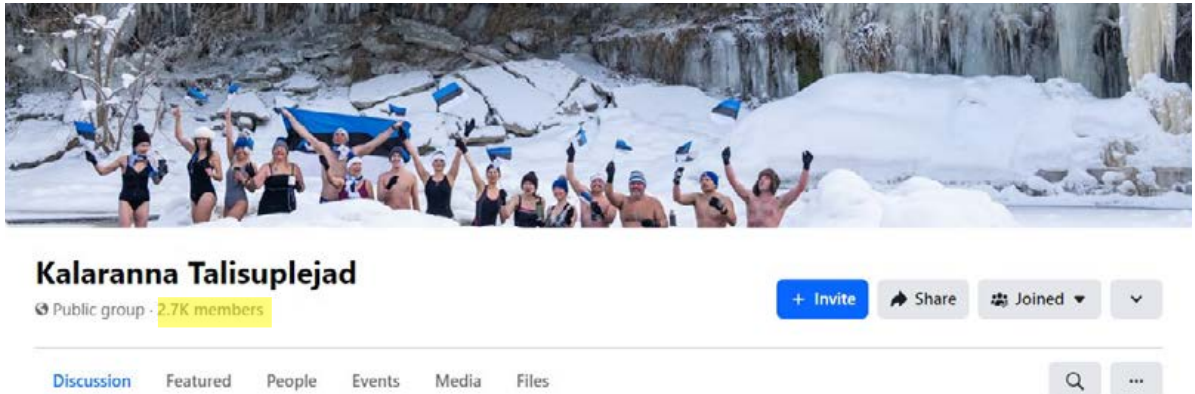

Joonis 39. Ujumisüritus 17. detsembril 2023 (allikas: Lihtsalt Marko Facebooki postitus).

Facebookis tegutseb ligi 2700 liikmega Kalaranna talisuplejate ujumiskogukond, kus inimesed jagavad aktiivselt oma ujumisvideoid ja kogemusi (joonis 40). Intervjueeritavad rõhutasid, et vähe on kordi, kus inimesed on rannas täiesti üksi. Enamasti on seal pidev inimeste liikumine, mis aitab kaasa turva-, kogukonna- ja ühtekuuluvustunde tekkimisele. Nagu üks Kristiine linnaosast tulnud supleja tuulisel, lumisel ja hallil laupäeva pärastlõunal intervjuu käigus jagas: *“..see ei pruugi nii välja paista, kuid ma tunnen end mugavalt ja siin on üsna sõbralik kogukond. See koht pakub väga head võimalust kohtuda uute inimestega, muutes omavahelise vestluse kergeks ja kättesaadavaks. Atmosfäär on väga avatud ja hiljutised uuendused on selle atraktiivsust veelgi suurendanud.”* (kohalik, 34a naine). Aktiivse netikogukonna olemasolu ja pidev suhtlus rõhutasid positiivseid ja kogukondlikke aspekte, mis parandasid küllastajate üldist kogemust.

Joonis 40. Talisuplejate kogukond sotsiaalmeedias (Allikas: Facebook).

Ühissaun: Logi saun

Kogukonnasaun nimega Logi saun⁸ avas ametlikult oma ukseid 16. detsembril 2023. aastal (Joonis 41). Logi sauna rajajad MTÜ-st Kuum ja Külüm kirjeldasid oma ettevõtmist ühes uudises järgmiselt: *“Logi saun on katse luua Tallinna mereäärde avalikku ruumi, mis toetab nii üksi- kui ka koosolemist, puhkamist ja tegutsemist. See pakub alternatiivi digielule, paneb märkama linnaloodust ja annab võimaluse mere ääres rohkem aega veeta”*.⁹

Enne avamist tegime Kalaranna talisuplejate ujumiskohas intervjuusid, millest selgus, et enamik osalejaid ei teadnud peagi avatavast saunast, olgugi et see asus ranna lähedal. Pärast avalikust saunast teada saamist näitasid intervjuueeritavad üles entusiasmi, uurisid avamispäeva kohta ja väljendasid märkimisväärset huvi projekti vastu. Nagu üks intervjuueeritav kokku võttis: *“Mainisite avalikku sauna, kunas saame seda kasutada? Meile väga meeldis Pirita avalik saun. Meie kui laiem avalikkus ei ole sellest teadlikud. Ma arvan, et linna ja elanikkonna vaheline suhtlus peaks paranema! On nii palju toredaid käimasolevaid muutusi, millest me ei tea! See on nii tore idee, et avalik saun kannab edasi eesti kultuuri ja tekitab kogukonnatunnet.”* (kohalik, 32a mees). See tagasiside viitab lüngale piirkonna kasutajale suunatud kommunikatsioonis ja rõhutab tõhusa kommunikatsiooni olulisust, et kogukond oleks hästi informeeritud ja toimivatesse arengutesse kaasatud.

Et hinnata kogukonnasauna sobivust Tallinnasse, peame kõigepealt hindama selle võimalikku mõju linnaruumile, sotsiaalsetele suhetele, inimeste tervisele ja heaolule. Ruumilisest perspektiivist vaadatuna on Logi saun vahend, mis ühendab ja elavdab rannajoont, annab ujumisele lisandväärtust ja pakub täiendavat elamust. Saunal on potentsiaali saada sihtkohaks, mis toetab üksi- ja koosolemist, aga parandab ka üldist visuaalset, füüsilist ning vaimset seost linna ja mere vahel.

Ühissaun võib lisaks positiivsele ruumilisele mõjule soodustada erinevate sotsiaalsete gruppide vahelist dünaamikat. Saun rajati arvestades paigaga seotud olemasoleva kogukonna- ja ühtekuuluvustundega, tervitades samas uusi ruumikasutajaid ja aidates kaasa erinevate sotsiaalsete rühmade integreerimisele. See on kogukonnaruum, mis pakub võimalust kohtumisteks nii linlastele kui külalistele ning soodustab vestlusi ja kontaktide tekkimist, mis omakorda tugevdab linna sotsiaalset struktuuri. Praegu on ühe pileti hind kuus eurot, kusjuures ainult üliõpilased ja pensionärid saavad soodustust, puuetega inimestele soodustust ei pakuta.

⁸ Logi sauna koduleht. (2023). Kättesaadav: <https://www.logisaun.ee/>

⁹ Postimees, 15. detsember 2023, kättesaadav aadressil: <https://www.postimees.ee/7919731/linnahalli-lahistel-mere-aares-avati-tallinna-uusim-kogukonnasaun>

Et inimesi rohkem kaasata ja aidata neil kogukonnasauna paremini omaks võtta, võiks kaaluda näiteks tasuta saunakülastuste pakkumist kogukondliku töö, näiteks sauna hooldamise või küttepuude valmistamise eest.

Logi kogukonnasaunal on märkimisväärne potentsiaal aidata kaasa piirkonna elanike heale füüsilisele ja vaimsele tervisele. Saunakogemus pakub lõõgastust ja värskendust ning toetab tervislikumat eluviisi.

Logi saun pole üksnes füüsiline ruum, vaid aitab edendada ka sotsiaalset ühtsust ja individuaalset heaolu, kusjuures saun sulandub sujuvalt linnaruumi. Intervjuudest selgus, et osa vastanuid tundis muret avaliku sauna korrashoiu pärast: *“Ma olen mures vandaalitsemise pärast. Kas linnal on plaan, kuidas ühissauna hooldada? Oleks nii kahju, kui see ära rikutakse! Ehk on võimalik sellise soovimatu käitumise ennetamiseks rakendada lihtsaid meetmeid, näiteks panna välja telefoninumber teavitamiseks või valvekaamera. Üldiselt on ka linnal kohustus harida oma kodanikke, et nad oleksid vastutustundlikumad avalike hüvede suhtes. Tallinn vajab selliste projektide puhul rohkem meetmeid ühiskonna teadlikkuse tõstmiseks,”* (kohalik, 30a mees).

Joonis 41. Kogukonnasauna avamine 15. detsembril 2023 (allikas: Postimees, Rohelise pealinna büroo).

Linn-masina installatsioon

Novembris toimunud vaatluse käigus ei paistnud ühtegi märki, et inimesed oleksid puutunud kokku Rohejälje projektiga alale rajatud Linn-masina installatsiooniga¹⁰. Detsembris oli installatsiooni ümber märgata jälgi lumel, millele viitab roosa markeering joonisel 42. Intervjuudes nimetasid inimesed ootamatut kunstiga metsatukas kohtumist positiivseks kogemuseks ja kirjeldasid seda kui meeldivat üllatust. Hoolimata positiivsest meeletusest oli Linn-masina installatsiooni tähenduse mõistmine inimeste jaoks pigem keeruline. Mõned osalejad soovitasid, et laiema avalikkuse jaoks võiks lisaks nimele olla teose juures täiendav tekst, mis installatsiooni tähendust avaks ja selgitaks.

10 Linn-masin. (2023). Tallinna linnaruumi kunstikaart. Kättesaadav: <https://kunstikaart.tallinn.ee/works/265-linn-masin>

Joonis 42. Linn-masina installatsioon novembris ja detsembris 2023 (Fotode autor: SEI Tallinn).

Puudused ja ettepanekud

“Pinkidel on väga praktilised käetoed haavatavamatele sihtgruppidele! Kollane käsipuu oli väga kasulik libedates oludes!” (kohalik, 35a naine).

Vaatluste põhjal olid puudust pingid väga aktiivses kasutuses. Samuti väljendasid ruumikasutajad oma poolehoidu projekti väikestele kujundusdetailidele. Üks osaleja arvas järgmist: *“Meile meeldivad pinkide multifunktsionaalsed käepidemed. Need on meie jaoks väga praktilised. Kui lähme vette, saame oma koera [rihmaga] sinna kinnitada. Kui mu eakas ema tuleb siia istuma, saab ta seda kasutada toetuspunktina, mis aitab tal püsti tõusta. See sobib ka füüsiliseks eraldajaks, et piiritleda minupoolne osa pingist, kui on vaja seda jagada,”* (kohalik, 35a naine). Teised jagasid: *“See on parim talvine ujumiskoht algajatele. Varem oli siin ainult kollane käsipuu, millest on väga kasulik talvel külmaga kinni hoida. Pärast pingi ja riietusabi paigaldamist on selle koha kasutuskogemus parem. Aga ma ütleksin, et “see on kirss tordil”. Nendega või nendeta, ma tulen siia ujuma nii või naa!”* (kohalik, 43a mees).

Joonis 43. Pingid aktiivses kasutuses (foto: SEI Tallinn).

“Riietuskabiin rannas peaks olema suurem ja ilmastikukindel!” (kohalik, 45a naine).

Paljud intervjuueeritavad hindasid riietuskabiini randa lisamist kõrgelt, kuna see muutis ranna mugavamaks ja rahuldab erinevate kasutajate vajadusi – eriti nende, kes soovisid talvel ujuda. Üks osaleja soovitas lisada kabiinile ka katuse. See kaitseks kabiinis riietujaid sademete ja külma tuule eest.

Positiivsest tagasisidest hoolimata selgus novembrikuu vaatlustest, et paljud külastajad vahetasid oma riideid jätkuvalt avalikus ruumis või autos. Vaatluste põhjal kasutasid väga vähesed äsjavalminud riietuskabiini (vaatluste alusel). Detsembris oli riietusruumi kasutamisest märke näha (joonis 44).

Osa külastajaid märkis, et praegused riietuskabiinid on talvistes heitlikes oludes liiga väikesed. Isikliku auto kasutamise vähendamiseks tasub kaaluda suuremat tüüpi rajatist, näiteks merekonteinerit¹¹, mis mahutab rohkem inimesi ja on varustatud katusega, et vastata paremini kasutajate vajadustele (joonis 45). Ilma selliste ümberkorraldusteta võivad paljud eelistada isiklikku sõidukit, kuna puuduvad avaramad ja ilmastikukindlamad rajatised.

Joonis 44. Kasutusjäljed ranna riietuskabiinis (foto: SEI Tallinn).

11 Merekonteinerid Lennusulpsus (Noblessneri talisuplejad), kättesaadav aadressil: <https://www.facebook.com/groups/lennusulps/>

Joonis 45. Merekonteineritesse rajatud riietusruumid Lennusulpsus (allikas: Märt Lepiku Facebooki postitus).

Paljud osalejad tõid välja, et rand on väga hästi hooldatud ja nad on sellega väga rahul. Üks intervjuueeritav ütles: *2Linnahallist ujumiskohta viiva puust trepi hävitas varasemalt lainetus, sest ei sulgetud mere poole jäävat külge. Aga see parandati väga kiirelt, nii et hooldusteenus on korralik!*" (kohalik, 45a naine) (joonis 51).

Joonis 46. Puidust trepi rekonstrueerimine (foto: SEI Tallinn).

“Me vajame rohkem sinialasid, mitte ainult Tallinnas, vaid kõigis Eesti linnades!” (kohalik, 32a mees). Paljud inimesed tõid intervjuudes välja, et taliujumine on tervisele kasulik – sellega rõhutasid nad lisaks rohealadele ka sinialade tähtsust elanike tervisele ja heolule. Üks Tallinnas sündinud ning Tallinnas ja Riias kasvanud intervjuueeritav märkis: *“Tallinn peaks tunnustama ja taaselustama rohkem siinseid sinialasid ning ühendama linna paremini merega. Projektiga Rohejalg on Tallinn minu arvates palju paremal järjel kui Riia. Need uued ruumilised sekkumised on väga praktilised ja kasulikud meiesugustele taliujujatele. Ma hindan seda kõrgelt, mida linn on selle projekti raames teinud. Mitte ainult Tallinn, vaid kogu Eesti vajab selliseid projekte! Loodan, et taoline projekt levib igasse Eesti linna. Tahaksin kirjutada tänukirja vastutavale osakonnale, kes on selle projekti välja töötanud.”* (kohalik, 32a mees).

“Avalikke joogiveekraane on rohkem vaja!” (kohalik, 35a naine). Mõned intervjuueeritavad rõhutasid, et linnas oleks vaja rohkem avalikke joogiveekraane nii inimestele kui ka loomadele.

“Oluline on parandada üldsuse kaasatust ja infovahetust!” (kohalik, 35-45a naine). Suur hulk intervjuueeritavatest ei olnud käimasoleva Rohejalje projektiga kursis. Linnaelanikud tegid ettepanekuid võtta kasutusele ristviidetega infotahvleid, et muuta vaba aja veetmine linnas mängulisemaks ja julgustada inimesi avastama teisigi lähedalasuvaid Rohejalje ettevõtmisi. Intervjuueeritavad märkisid, et internetis avaldatud teave polnud piisav.

Samuti tundsid küsitletud muret kogukonnasauna hoolduse pärast. Osa intervjuueeritavaid väljendas kartust avaliku sauna püsijäämise ja võimalike vandaalitsejate pärast. Elanikud pakkusid probleemide ennetamiseks ideid, sealhulgas valvekaamerate paigaldamine või eraldi telefoninumbri loomine, kuhu saaks teavitada soovimatust käitumisest.

3. novembril 2023 KAI Restos toimunud üritusel “Avalik kohtumine linnaga¹²” osales rohkem kui 16 inimest, kes pakkusid välja ideid rannaäärse ümbruse parendamiseks. Lisaks eespool kirjeldatud soovitudele oli üks oluline aruteluteema parkimiskorraldus. Kuna talisuplejad soovisid pärast ujumist saada kiiresti sooja, tegid nad ettepaneku kehtestada ranna lähedal hooajaliselt paindlikumad parkimistingimused. Samuti kerkis esile konflikt jalgratta- ja autokasutajate vahel: autojuhid tundsid muret, et jalgrattahoidjate paigutus takistab autode parkimist rannale lähemale. Lisaks kerkisid küsimused võimaluse kohta kasutada eramaad avalikul otstarbel (joonis 47).

Joonis 47. Inimesed saabusid autoga merevaadet nautima (foto: SEI Tallinn).

12 Facebook'i üritus, kättesaadav aadressil: <https://fb.me/ekDomp1jh>

Tsoonid 5 ja 6: Sadamapromenaad ja sadamaplats

Mõned intervjuude võtmesõnad tsoonide kohta: värvikas, looduslik, tühi, piiratud, uudishimulik, lõõgastav, mõtisklev.

Novembris korraldatud vaatluste põhjal oli selles piirkonnas vähem jalakäijaid kui teistes tsoonides, keskmiselt 10 inimest tunnis. Sooline jaotus oli üsna tasakaalus ning enamik küllastajatest kuulus vanusevahemikku 20–45 aastat. Küllastajad saabusid piirkonda tavaliselt paarikaupa või gruppides ning aeg-ajalt kasutasid ala ka üksikud jooksjad. Intervjuud toetasid järeldust, et ala on laiemale elanikkonnale tundmatu. Kaks intervjuueeritavat jagas oma kogemust: **“Avastasime selle koha juhuslikult, sest meile meeldib nädalavahetustel Tallinnas niisama ringi jalutada.”** (kohalik, 35–45a naine). Tsitaat viitab taaskord, et infovahetust avalikkusega tuleks parandada.

Ruumilised installatsioonid näivad tekitavat küllastajate seas palju mõtteid ja arutelu. Üks intervjuueeritav arutles: **“Need on väga huvitavad rajatised sellisel lagedal väljal. See koht loob väga tühja, metsiku, kuid samas tööstusliku tunde. Ma olen siin esimest korda ja ma ei mõista tegelikult osade sekkumiste tähendust. Kas te oskate seletada, mis on need kõrgendikud maas ja miks on seal mingid pulgad?”** (kohalik, 35–45a naine). Püstitatud installatsioonide algatatud arutelu tugevdab ruumikasutajate seost kunstiga, mida võib pidada oluliseks linnakorralduse aspektiks.

Detsembri alguse vaatlustest selgus, et inimesed ei kasutanud seda ruumi aktiivselt. Poole tunni jooksul märkasime vaid ühte küllastajat. Jäljed paksus lumes pinkide juures viitasid, et sissepääsu juurde paigutatud ringpink oli siiski kasutatud merevaate nautimiseks (joonis 48). Leidsime märke soovimatust käitumisest, nagu tühjad alkoholipudelid ja sigaretipakid, mis tekitasid avalikus ruumis korratust (joonis 49). Osa kasutajaid läbis tsooni väga kiirelt, et jõuda kruisiterminali, seega võib oletada, et ala kasutati läbikäiguks (joonis 50). Kogu mänguväljaku ala jäi puutumata.

Joonis 48. Ringja pingi kasutusjäljed lumel (foto: SEI Tallinn).

Joonis 49. Märgid avalikust joomisest ja suitsetamisest, mis võivad aidata kaasa eaturvalisusele ja ebamugavustundele avalikus ruumis (foto: SEI Tallinn).

Joonis 50. Talvel toimib tsoon läbikäigulana (foto: SEI Tallinn).

Intervjuudes pälvis positiivset tähelepanu Tallinna märk (joonis 51-52). Inimesed kiitsid selle erksaid värve: *“Meile väga meeldib Tallinna värvikirev märk. Mis tähendus on nende valitud värvide taga? Värvilised tähed annavad sellele pimedale, rõhuvale aastaajale tõepoolest rõõmsa varjundi! Kui see koht oleks rohkematele teada, saaks sellest märgist kindlasti sotsiaalmeedia kasutajate tähelepanu keskpunkt. Võin ette kujutada, et need tähed paistavad silma siin Eestis ka pikal talveperioodil lumega. Ja ühtlasi annab see talvele ka päris palju värvi juurde.”* (kohalik, 35-45a naine). Detsembrikuu vaatlused kinnitasid Tallinna märgi aktiivset külastatavust, mida näitasid arvukad jalajäljed märgi suunas ja mida illustreerib joonis 52.

Joonis 51. Tallinna märk novembris 2023 (foto: SEI Tallinn).

Joonis 52. Tallinna märk detsembris 2023 (foto: SEI Tallinn).

Puudused ja ettepanekud

Novembris väljendasid intervjuueeritavad muret piirkonna varjatuse üle. Konkreetsed märkused olid järgmised: *“See koht on väga eraldatud. Sellele suurele alale on ainult üks sissepääs ja teiselt poolt ei pääse sealt välja. See pole sugugi mõistlik. Me peame tegema ringi, et üle aia saada. Seega oleks hea, kui sellele alale oleks mitu sissepääsu, arvestades selle suurust.”* (kohalik, 35-45a naine). Detsembri alguses korraldatud vaatlused näitasid, et piire oli eemaldatud ja ala oli vabalt ligipääsetav (joonis 53).

Joonis 53. Novembris takistasid piirded ligipääsu alale (foto: SEI Tallinn).

Joonis 54. Jalajäljed viitavad ala vähesele kasutusele nii inimeste kui loomade seas (foto: SEI Tallinn).

Kuna tsoon valmis hilja ja vaatlusperioodil külastas seda vähe ruumikasutajaid, ei olnud meil võimalik koguda piisavalt andmeid ruumisekkumise mõju ja kogemuse kohta. Sestap soovitame korraldada 2024. aasta kevadsuvel järeluuringu nende tsoonide ruumikasutuse ja -taju kohta.

4.3 Ettevõtja vaade: KAI Resto

Intervjuu piirkonna ainsa restorani omanikuga pakkus nüansirikast vaadet ruumisekkumistele. Restorani omanik tõdes, et piirkonnas on vaja muudatusi ja väljendas tänu linnavalitsuse tähelepanu eest. Samas tunnistas ta, et peab nüüd tulema toime parkimisvõimaluste vähenemisega. Omanik rõhutas parkimise tähtsust restorani klientide jaoks: *“Meie külalistele meeldib parkida restorani juurde väga ilusaid autosid. Parkimine on meie ja iga Tallinna restorani jaoks suur pluss. Aga me alles mõtleme selle peale [planeerime, kuidas maksimaalselt ära kasutada võimalusi, mida ruumimuutused meile toovad] praegu.”*

Kuigi omanik ei täpsustanud konkreetseid kavandatavaid muudatusi, näitas ta valmisolekut kohandada äristrateegiat ruumisekkumisega kaasnevate mõjude järgi. Samuti oli ta optimistlik positiivse mõju võimalikkuse üle: *“Kui paljud inimesed hakkaksid seal liikuma, oleks see meie jaoks kindlasti üks suur pluss! Loodame, et see [autoliikluse rahustamise suveperioodil] ei vähenda külalisi, kes varem otsustasid meie juurde tulla autodega.”*

Restorani omanik tegi linnavalitsusele ettepaneku ruumisekkumise aktiivsemaks tutvustamiseks, et tuua piirkonda uusi külastajaid: *“Küsimus on selles, kui paljud inimesed teavad neist kollastest pinkidest meie restorani lähedal? Kui me saame valitsuse poolt palju võimalusi, s.t kui valitsus hakkab seda kohta reklaamima, siis kindlasti on see [ruumiline sekkumine] meie äri jaoks pluss.”*

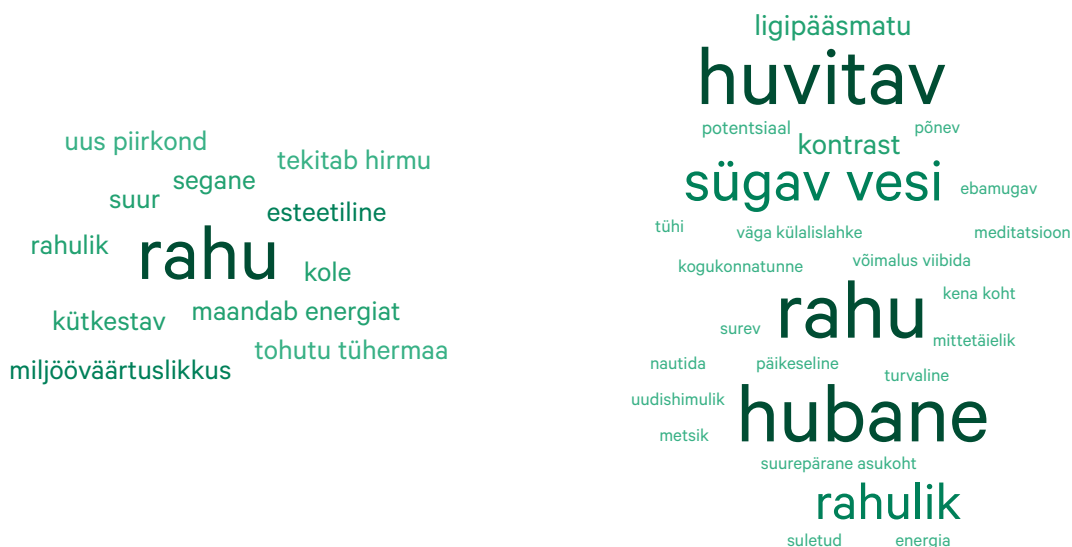
Ettevõtte omanik töi niisiis välja tasakaalu parkimiskohtade kaotamisega kaasnevatest probleemidest ja ruumisekkumiste potentsiaalsete eeliste vahel. Üleskutse tõhusale teabevahetusele ja reklaamile näitab omaniku positiivset ootust, et parkimiskohtade kadumisega kaasnev risk võib end ära tasuda, kui piirkond muutub populaarsemaks. Kuna ruumisekkumised valmisid alles 2023 aasta sügisel, siis tuleks nende mõju äritegevusele hinnata kordusuuringuga 2024. aasta suvehooajal, mil sekkumised on aktiivsemalt kasutusel.

Kohataju pärast ruumisekkumisi

Linnahalli piirkonnas korraldatud ruumisekkumised muutsid ootuspäraselt ka ruumikasutajate kohatunnetust. Allolevad sõnapilved (joonis 55) kajastavad intervjuudega kogutud märksõnu piirkonna kohatunnetuse kirjeldamiseks suvel, enne ruumisekkumisi, ja sügisel, pärast ümberkorraldusi. Sõnapilved annavad ülevaate, kuidas tajusid ruumikasutajad sekkumistega kaasnevaid ruumilisi muutusi.

Nii enne kui pärast ruumisekkumisi oli kõige enam mainitud märksõna kohatunde kirjeldamiseks “rahu”. Pärast sekkumisi kerkisid kesksete märksõnadena esile ka “hubane” ja “huvitav”, samuti positiivse alatooniga sõnad, nagu “potentsiaal”, “kogukonnatunne” ja “turvaline”. Märgatavalt vähem hakkasid inimesed kasutama negatiivse alatooniga märksõnu, nagu “tohtu tühermaa” - see viitab, et ruumikasutajad hakkasid varem tühja ja mahajäetuna mõjunud piirkonda tajuma positiivse ja tähenduslike omadustega alana.

Joonis 55. Võtmesõnad, millega inimesed kirjeldasid Linnahalli ja Kruuisisadama piirkonda enne (vasakul) ja pärast (paremal) ruumisekkumist (autorite koostatud).

Intervjuudest tulid välja erinevad arusaamad linna ja mere ühendusest ja sellest, kuidas projektipiirkonnas seda ühendust parandada oleks võimalik. Vaatenurgad saab koondada nelja gruppi: füüsiline, vaimne, visuaalne ja kogemuslik pool. Nendest vaatenurkadest lähtudes saab mereäärse piirkonna taaslustamist toetada kolme sammu abil: inimeste meelitamine mere äärde, nende hoidmine mere ääres ja võimalus liikuda mööda mereäärt.

Füüsiline ühendus merega on viimaste aastate jooksul järjest paranenud. Sellele on aidanud kaasa olulised ehitusprojektid, näiteks Reidi tee ja Pikksilma tänava promenaad¹³, aga ka ajutised ruumisekkumise projektid, nagu Kultuurikilomeeter¹⁴ ja Beetapromenaad¹⁵. Et parandada linna ja mere füüsilist ühendust, soovime parandada mereäärse piirkonna ligipääsetavust ühistranspordi, jalgrattaga ja parema jalakäimise võimalusega piirkonnas. See vähendaks ala autokesksust ning soodustaks inim- ja loomasõbralikku keskkonda. Intervjueeritavad rõhutasid, kuivõrd oluline on säilitada avalikkuse juurdepääs rannikule, mis oli nende jaoks sotsiaalse ja ruumilise õiguse küsimus. Avaliku ruumi kaubastumise vältimine on mereäärses piirkonnas eluliselt tähtis, et tagada füüsiline ja visuaalne ühendus merega ja mere ääres.

Visuaalse ühenduse parandamisel merega on oluline roll selgel visuaalsel koridoril linnast rannikuni koos suunaviitadega, mis näitavad kaugust merest. Sellised visuaalsed märgid on inimestele pidev meeldetuletus mere lähedusest ning tugevdavad sidet linna ja mere vahel. Intervjuudest ilmselgus vajadus projekti tutvustavate infotahvlite ja viitade järele rannajoone ääres. Need viidad annaksid ruumikasutajatele olulistele teavet ja juhataksid neid ühest avalikust ruumist teise, mis parandaks omakorda avaliku ruumi võrgustikku ja aitaks kaasa suuremale sidustundele piirkonnas.

Vaimne seos merega on Tallinna jaoks kultuuriliselt oluline. Avanemine merele sümboliseerib lahkumist nõukogude ajast ja mängib kesksel rollil linna areneva kultuurilise identiteedi kujundamisel. Tänapäeval on avalik ruum Tallinna mereäärsetel aladel endiselt üpris killustunud, kuid soov ühtlustatud mereäärse avaliku ruumi järele üha kasvab. Intervjueeritavad toetasid ideed ühendada mereäärne avalik ruum Putukaväilaga ning lõimida linna rohe- ja sinivõrgustikuga.

13 Reidi tee ja Pikksilma tänava promenaad (2020). Kättesaadav: <https://arhitektuuripreemiad.ee/objekt/reidi-tee-ja-pikksilma-tanava-promenaad/>

14 Wikipedia. Kultuurikilomeeter: https://et.wikipedia.org/wiki/Kultuurikilomeeter#cite_note-PM_20110515-1

15 Linnalabor. Beetapromenaad: <https://www.linnalabor.ee/beetapromenaad>

Kogemusliku seose loomine merega on oluline, et julgustada inimesi mere ääres aega veetma. Seda toetavad erinevad vabaajategevused mere ääres, näiteks ujumiskohad, avalikud saunad, sportimisväljakud, kohalikud toitlustusettevõtted. Loetletud võimalused toimivad kui magnetid, mis kutsuvad inimesi mere ääres aega veetma, lõõgastuma ja linnaelust puhkama, kasutades selleks mere rahustavat looduslikku mõju. Intervjuudest selgus, et inimesed juba tunnevad olemasolevaid ajaveetmispaiku mõnevõrra. Nad hindavad olemasolevaid kohti ja paljud sooviksid selliseid paiku rohkem näha. Samas tuleb mõelda, kuidas parandada nende paikade ligipääsetavust, et sinna oleks võimalik saabuda lihtsamini ja mugavamini.

Siiski on ilmne, et mere avamine avalikkusele ja ühenduse parandamine linnaga ei ole lihtsad ülesanded - pigem on tegu pikemaajalise protsessiga, mis nõuab märkimisväärsed jõupingutusi, koostööd ja kompromisse erinevate huvirühmade vahel.

5. Kokkuvõte

Erineva iseloomuga linnakeskkondade olemasolu avalikus ruumis aitab vähendada sotsiaalset eraldatust ja soodustada sotsiaalset võrdsust, ühtekuuluvust ja kohatunnet. Nii Raekoja platsi avalik park kui Linnahalli ümbruse ruumisekkumised aitasid luua kvaliteetset avalikku ruumi, pakkusid uusi põhjuseid ruumi kasutamiseks ning toetasid uute külastajagruppide lisandumist ja uute kasutusmuustrite kujunemist.

Mõnevõrra üllatuslikult oli mõlema ruumisekkumise puhul keskne kasutajakogemust iseloomustav märksõna “rahu”. Kui Linnahalli ümbruses oli rahu olemas juba enne ruumisekkumisi, sest lähedal asub meri, piirkond on omamoodi eraldatud ja seal käib vähe inimesi, siis Raekoja platsi ajutine park tõi rahupaiga linnasaginasse. Teisena kasutasid inimesed enim märksõna “hubane”, mis iseloomustas konkreetselt ruumisekkumiste lahendusi. Raekoja pargi puhul aitas hubasele muljele kaasa hea disain: ringselt paigutatud puidust pingid vaheldusid rohelust ja varju pakkuvate taimekastidega viisil, mis võimaldas ühtaegu nii omaette kui koosolemist. Linnahalli piirkonnas lõi hubasust linnamööbli lisamine autokesksesse ja mahajäetuna mõjuvasse ruumi, et muuta seda sõbralikumaks, inimkeskemaks ja mitmekesiselt kasutatavaks. Kolmas populaarseim märksõna erines kahe projektpiirkonna vahel: Raekoja pargi puhul oli populaarseimate märksõnades seas “ajalooline”, Linnahalli ja kruisiterminali vahelisel alal “huvitav”. Ühelt poolt viitab märksõna “huvitav” ala kontrastsusele – südalinna, aga inimtühi, pompoosne arhitektuur kohtumas looduse metsikusega. Teisalt viitab see, et osa kasutajaid alles avastas piirkonna ja pidas seda seepärast uudseks. Ruumikasutajate intervjuudest nopitud märksõnad Linnahalli piirkonna kohta andsid edasi erinevate kasutajagruppide vastandlikke ootusi: osa soovis paiga omapära, autentsust, esteetikat, privaatsust ja metsikust säilitada, teine osa jällegi koledat ja hirmutavat tühermaad tsiviliseerida, kenamaks ja turvalisemaks muuta. Edasise arendustegevuse puhul on oluline, et mugavuse, turvalisuse ja funktsionaalsuse lisamine piirkonnale ei vähendaks ala eripärast iseloomu ja esteetikat.

Rohejalje projekt toetas ja elavdas ühiskondlikku elu teatud määral mõlemal taktikaliste ruumisekkumiste katsealal. Raekoja platsil oli seda mõju näha täiel määral, samas kui Linnahalli ja kruisiterminali vahelise ala puhul saame rääkida potentsiaalset, mille avanemist ja teostamist aitavad ruumisekkumised uurida ja testida. Erinevas tulemuses mängisid suurt rolli asukoht ja sekkumiste valmimisaeg. Raekoja platsi park avati juba juuni alguses ja oli tihedas kasutuses, samas kui Linnahalli ja kruisiterminali vahelise ala ruumisekkumised valmisid alles suve lõpust hilissügiseni, mil piirkonda kasutati vähe.

Raekoja platsi puhul realiseerusid kõik kolm Tallinna ruumiloome osakonna arhitekti Ann Kristiini Entsoni ja maastikukujundaja Hannes Aava kavatsust: elavdada vanalinna, luua koht kohalikele ja pakkuda tarbimisvaba ruumi. Enamgi veel: inimesed võtsid pargi hästi vastu, tagasiside oli ülekaalukalt positiivne ja kasutajad ootavad parki tagasi. Sel suvel ongi park naasmas, kuid

kuna rohepealinna aasta on läbi, napib rahalisi võimalusi, et teha intervjueeritavate tagasiside põhjal täiendusi. Samas rõhutasid Raekoja platsi ajutise pargi kasutajad vajadust varjualuste ja joogiveekraanide järele, et pargis oleks võimalik viibida pikalt ja tarbimisvabalt nii viimasajus kui päikeselöösas. Kui park ka sel aastal hästi vastu võetakse ja sellest kujuneb vanalinna suvede püsiosa, võib loota, et leitakse ka vahendid täienduste tegemisteks, mille abil saab park toimida tõeliselt tarbimisvaba ruumina.

Linnahalli alal said eesmärgid osaliselt täidetud: teatud tsoonides õnnestus ruumi ümberjagamine ja olemasolevate väärtuste esiletõstmine, teatud määral õnnestus uute sihtkohtade loomine ja kogukondade toetamine (taliujujate näitel). Kuna Linnahalli ja kruisiterminali vahel valmisid täiendused alles sügisel, siis ei tea tehtud muudatustest isegi paljud linlased, külalistest rääkimata. Sel põhjusel soovitame 2024. aasta kevadest sügiseni piirkonna ruumikasutust jälgida ja tagasisidet koguda. Mugav viis selleks oleks QR-koodide lisamine objektidele.

Raekoja platsi park suurendas piirkonna kasutust nii suvel kui sügisel, nii kohalike kui turistide seas. Park muutis ala esteetiliselt ligitõmbavamaks, tegi ruumi kättesaadavamaks, toetas kogukonnatunnet ja soosis keskkonnasäästlikkust, kuivõrd linnasüdamesse toodi rohelist, materjalikasutust plaaniti taaskasutuspõhimõtetega arvestades ja ala oluline eesmärk oli tarbimisvaba ruumi pakkumine inimestele. Linnahalli piirkonnas on mitme tsooni kohta vara hinnangut anda, kuna kasutajad ei leidnud hooajavälisel ajal rajatud alasid üles. Samas tõusis näiteks Linnahalli merepoolse tipu kasutus tänu pinkide lisamisele ka sügisel. Piirkonna aktiivsema tsooni ehk Kalaranna kasutajad võtsid uued pingid, trepid ja riietuskabiini tänuhulka vastu ja kasutasid neid juba sügisticalvel. Selle tsooni sekkumisi kiideti taliujumise tingimuste olulise parandamise, suplemise mugavamaks ja ligipääsetavamaks muutmise eest. Ometi on ka seal arenemisruumi: hilissügisel korraldatud vaatlused näitasid, et paljud taliujud jätkasid riiete vahetamist õues või oma autos ja vähesed kasutasid riietuskabiini. Intervjueeritavad pakkusid, et sõltuvust lähedalseisvast autost aitaks vähendada näiteks merekonteineri lisamine, mis võiks pakkuda avaramat ja ilmastikukindlamat kohta ümberriietumiseks.

Demokraatlikku ja tarbimisvaba ruumi aitaks mõlemas asukohas toetada ka joogikraani ja avaliku tualettruumi lisamine. Et tõsta inimeste teadlikkust projektist ja koguda tagasisidet, soovitame lisada ruumisekkumise lahendustele tutvustavad sildid võid QR-koodid.

2023. aasta suvest hilissügiseni korraldatud uuring ei tuvastanud taktikaliste ruumisekkumiste otsest mõju ettevõtete käibele kummaski asukohas. Raekoja platsi ettevõtete esindajad märkasid muutusi inimeste käitumismustrites, mis võivad ühest küljest käivet vähendada (restoranikülastuse asemel istutakse kaasaostetud odavama toiduga pargipingile või nauditakse lihtsalt võimalust tarbimisvabalt linnasüdames aega veeta), teisalt võivad aga piirkonda tuua rohkem kohalikke ja turiste, hoida neid Raekoja platsil pikemat aega ja tuua kokkuvõttes rohkem kliente ka kohvikutesse, restoranidesse ja poodidesse. Linnahalli alal tegutseva restorani esindaja pidas riskantseks parkimiskohtade kaotamist restorani ümbrusest, et teha ruumi linnamööbli jaoks, kuna see võib piirata seniste klientide ligipääsu ja vähendada käivet. Teisalt leidis ta, et ruumisekkumistega võib piirkond muutuda uutele küllastajatele ligitõmbavamaks ja linna sihipärase kommunikatsiooniga on võimalik tõsta piirkonna küllastajate hulka, mis aitaks tuua uusi kliente ka restoranile.

Intervjuud mõlema piirkonna ruumikasutajatega näitasid, et kogukond toetab ruumisekkumisi ja tajub neid hubastena. Raekoja platsi pargi vastu polnud ükski intervjueeritav, kuigi vähesel määral olid inimesed eri meelel disaini osas – kas see võiks olla tagasihoidlikum või veelgi julgem. Linnahalli ümbruse avastamine seisab suurel osal linlastest ja Tallinna külalistest veel ees, seega tuleks tagasiside kogumisega kindlasti jätkata. Vaatamata projekti hilinenud valmimisele leidsid kasutajad, et linnamööbel andis piirkonnale lisaväärtust, pikendas külastusaega ja tõstis korduva külastuse tõenäosust, mis tugevdas elanike sidet avaliku ruumiga. Lisaks leidsid kasutajad, et Tallinnale tuleks kasuks veelgi rohkem linnamööblit, mis muudaks jalgsi liiklemise kogu linnas mugavamaks, parandaks elanike elukvaliteeti ja säästaks keskkonda.

Kui Raekoja platsil teravat ruumilist konflikti ei avaldunud, siis Linnahalli piirkonnas tekkisid pinged autokasutajate ja jalakäijate vahel. Pingeid võimendas suur liikluskoormus ja kehvad ilmaolud. Konflikt toob esile suurema väljakutse, kuidas tasakaalustada autodele orienteeritud linnaplaneerimist ning keskkonna- ja jalakäijasõbralikku linnakujundust. Vaatamata võimalikele väljakutsetele tunnistab piirkonnas tegutsev ettevõtja, et parkimiskohtade vähendamine võib olla isegi kasulik, kui kohalik omavalitsus panustab projektiala tutvustamisele, et tuua piirkonda uusi kasutajaid ja potentsiaalseid kliente. See viitab vajadusele tõhusama kommunikatsiooni järele, et sobitada ettevõtjate huvisid rohelise ja kaasava taktikalise urbanismi eesmärkidega.

Alade ligipääsetavus on erinevatele ühiskonnagruppidele tagatud erinevalt. Raekoja platsi kogesid inimesed üldiselt kui ligipääsetavat ja turvalist ruumi ning ruumikasutajate seas nägime nii lapsi kui eakamaid inimesi. Linnahalli piirkonda kasutasid pigem nooremad ja keskealised inimesed. Lapsi võis kohata vähe ja eakaid veelgi harvem. Ligipääs Raekoja platsi pargile on liikumisprobleemidega inimeste jaoks munakivisillutise tõttu probleemne, Linnahalli alal tekitab probleeme autokeskus ja kaldteede puudumine treppide juures. Oluline on kaaluda võimalusi ruumisekkumiste täiendamiseks, et muuta need ligipääsetavaks ka erivajadustega ühiskonnaliikmetele.

Linnahalli ja kruisiterminali vahelise ala ruumisekkumiste eesmärk oli muuhulgas ajalooliselt olulise, kuid vähekasutatud mereäärse ala ümberkujundamine elavaks piirkonnaks, et parandada ühendust merega ja toetada vaba aja veetmist piirkonnas. Intervjuudest tulid välja inimeste erinevad arusaamad linna ja mere vahelisest ühendusest ning ühenduvuse parandamisest projektipiirkonnas. Linna füüsiline ühendus merega on viimastel aastatel järjest paranenud, millele on aidanud kaasa olulised ehitusprojektid, näiteks Reidi tee ja Pikksilma tänava promenaad, ning ajutised ruumisekkumise projektid, näiteks Kultuurikilomeeter ja Beetapromenaad. Et füüsilist ühendust veelgi parandada ja piirkonna autokeskust vähendada, tuleks parandada ligipääsetavust ühistranspordi ja jalgrattaga ning luua turvalisem jalakäimise võimalus piirkonnas. Samal ajal on oluline vältida mereäärse avaliku ruumi gentrifitseerimist ja kaubastumist, et säilitada Linnahalli piirkonna eripära, tagada visuaalne ühendus merega ning lubada mere äärde mugavalt ja võrdselt kõiki soovijaid. Vajalikke teenuseid pakkuva ettevõtjate arengut piirkonnas tuleb soosida. Erinevate vabaajategevuste ja toitlustuse pakkumine mere ääres toimib magnetina, mis kutsus inimesi piirkonnas aega veetma, lõõgastuma ja puhkama linnaelust.

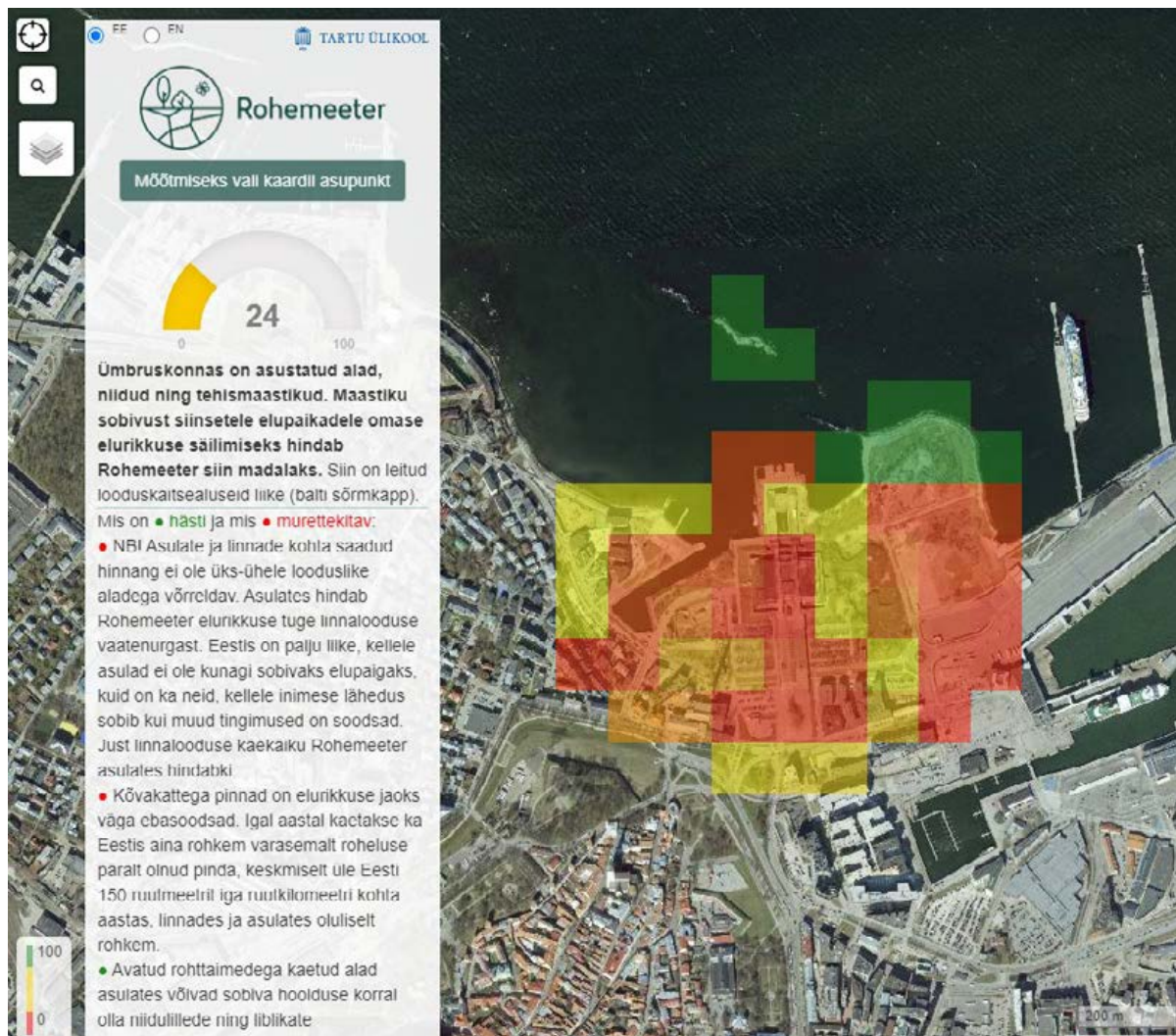
Avanemine merele sümboliseerib lahkumist nõukogude ajast ning mängib kesket rolli Tallinna kultuurilise identiteedi kujunemisel. Praegu on avalik ruum mereäärsetel aladel endiselt üpris killustunud, kuid inimeste soov ühtse mereäärse avaliku ruumi järele üha kasvab. Tõsiselt tasub kaaluda võimalust ühendada mereäärsed avaliku ruumi killud Nõmmelt alguse saava Putukaväilaga ning lõimida alad ühtseks rohe- ja sinivõrgustikuks, mis läbib erinevaid linnaosi (joonis 57). Hindasime projektis ka Linnahalli projektiala linnalooduse elurikkust, kasutades selleks Tartu Ülikool loodud Rohemeetri rakendust¹⁶ (joonis 56). Tsoonides 1, 2, 4, 5 ja 6 on elurikkuse olukord murettekitav, tsoonis 3 on olukord parem - peamiselt tänu alal asuvalle metsatukale.

Seetõttu on oluline kujundada maastikku viisil, mis toetab bioloogilist mitmekesisust ning aitab piirata elurikkuse hävimist. Edasised linnalooduse taastamist toetavad ruumisekkumised võivad olla väärtuslikud, et parandada ühenduvust putukaväilaga ning panustada katkematu rohe- ja sinikoridori loomisesse Tallinnas (joonis 57).

Mere äärde saabumise hõlbustamiseks ja soodustamiseks tasub panna süda- ja vanalinna suunaviidad, mis näitavad teekonna pikkust nii (kilo)meetrites kui minutites. Visuaalsed märgid tugevdavad muuhulgas tajutavat sidet linna ja mere vahel ning juhatavad inimesi ühest avalikust ruumist teise, parandavad avaliku ruumi võrgustikku ning aitavad kaasa suuremale sidustundele linnaruumis.

¹⁶ Rohemeeter. (2023). Kättesaadav: <https://shiny.botany.ut.ee/rohemeeter/>

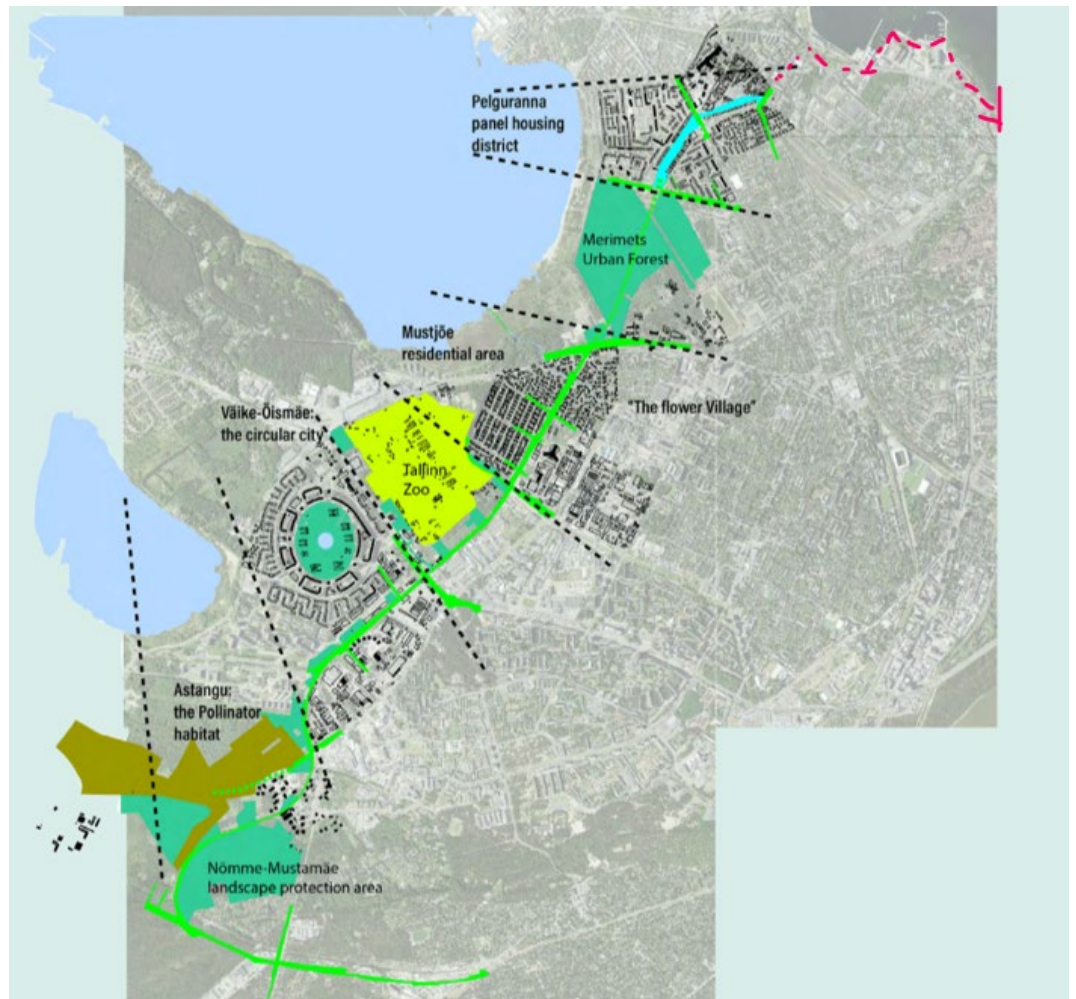
Joonis 56. Elurikkuse umbkaudne hindamine Linnahalli projektipiirkonnas Rohemeetriga (Rohemeetri koduleht).

Mõju-uuringuga võiks 2024. aastal jätkata nii Raekoja platsil (sh ettevõtlusmõju hindamiseks) kui Linnahalli piirkonnas. Linnahalli juures valmisid ruumisekkumised perioodil, mil piirkonnas liikus väga vähe inimesi, mistap soovitame 2024. aasta kevadsuvel uurida uuesti inimeste ruumikasutust ja -taju ning ruumisekkumiste mõju ettevõtlusele. See aitab terviklikumalt mõista taktikaliste ruumisekkumiste mõju ja panustab ühtlasi avatud osaluskultuuri edendamisse Eestis.

Taktikalisi ruumisekkumisi võiks julgelt kasutada aeglaselt kulgeva ja jäiga planeerimisprotsessi täienduseks. See on abivahend, mis laseb katsetada ja leida parimad lahendused ruumikasutajate jaoks, aga ka reageerida paindlikult kliimamuutuste ja muude kriisidega seotud väljakutsetele. Liikumine jätkusuutliku arengu suunas on paljude muutujatega eksperimentaalne protsess. Optimaalsete lahenduste leidmiseks tuleb olla valmis katsetamiseks ja lahenduste kohandamiseks. Taktikaline urbanism just sellist paindlikku lähenemist võimaldabki. Taktikalised ruumisekkumised lasevad enne püsivate muudatuste tegemist otsida parimaid lahendusi, et maandada suuremahuliste taristuinvesteeringutega seotud riske. Koostööl põhinev ja ideaaljuhul koosloomes toimiv lähenemisviis annab kodanikele võimaluse võtta aktiivne roll oma naabruskonna ja laiemalt elukeskkonna kujundamisel ning kvaliteedi tõstmisel. See soodustab omakorda osaluskultuuri, suurendab teadlikkust kvaliteetsest ruumiloomest ja toetab omanikutunde tekkimist.

Joonis 57. Linnahalli piirkonna potentsiaalne ühendus Putukaväilaga. (Allikas: B.Green: Putukaväil 2.0, autorid)

Mõlema uuringupiirkonna ruumilised sekkumised näitasid Tallinna edumeelset lähenemist linnaarengule, tõstsid projektialade atraktiivsust kasutajate seas, loiid uusi põhjuseid alale tulla ja seal pikemalt viibida. Senised positiivsed kogemused võiksid julgustada taktikalise urbanismiga julgemalt katsetama ka teisi piirkondi üle Eesti. Hästi kavandatud, teostatud ja vastuvõetud ruumisekkumised võivad toimida tõhusa vahendina ühiskondliku elu kvaliteedi parandamisel ja linnaarengu suunamisel jätkusuutlikuma, kaasavama ja inimesekesksema lähenemise suunas.

6. Lisad

Lisad annavad ülevaate uurimiseks kasutatud materjalidest, sh vaatluskavadest ja küsimustikest. Ruumi säästmiseks pole lisatud kõiki kogutud materjale, toodud on näited.

6.1 Lisa 1. Vaatluskava

Raekoja plats

Kuupäev ja Kellaeg		
Ilm		
Kokku inimesi (täpsusaste 10 kaupa)		
Istub pinkidel		
Kohvikus jms		
Jalutab		
Läbikäigul		
„Turistid“		
Rohealaga suhestub		
Mängib/jookseb		
Loeb		
Sööb/joob		
Magab		
Kui suured grupid?		
Omavaheline suhtlus?		
Emotsioonid		
Helid/müra		
Avalik üritus?		
Päikeses/varjus?		
MUUD MÄRKMED		

Linnahalli ja sadamaala

Kuupäev ja Kellaeg		
Ilm		
Asukoht / tsoon		
Aktiivne tegevus (Kokku inimesi)		
vanuserühm		
0-10		
11-20		
21-35		
35-64		
65+		
Passiivne tegevus (Kokku inimesi)		
vanuserühm		
0-10		
11-20		
21-35		
35-64		
65+		
Kui suured grupid?		
Omavaheline suhtlus?		
Emotsioonid		
Avalik üritus?		
Päikeses/varjus?		
MUUD MÄRKMED		

6.2 Lisa 2. Intervjuude küsimused

Lühiintervjuude küsimused

<i>Üldinfo/Basic Information</i>
Vanus/ Age
Sugu/ Gender
Rahvus/ Nationality
Tegevusvaldkond (töötaja/äriomanik/kohalik/turist)/ Local residence, business, tourist.
<i>Ruumitaju/ Sense of space</i>
Mida te arvate sellest ruumist? /How do you feel in this space?
Kirjeldage seda ruumi kolme sõnaga. /Describe the place with three words.
<i>Ruumikasutus/Use of space</i>
Kas olete siin varem käinud/kui tihti? /Have you been here before? How often?
Mis on külastuse eesmärk? /Why did you come here today?
Mis on külastuse kestvus? /How long do you normally stay here?
Kas plaanite siia tagasi tulla? – Miks jah/ei? /Do you plan to come back here? - Why yes/no?
Mis on parim aspekt Raekoja platsi juures? Mida arvate, et tuleks muuta? /What is the best thing about the townhall square? What do you think can be improved?
Kas ja kuidas ajutise pargi rajamine muudab teie siinviibimist/külastust? /Does and how does the temporary park affect your visit/stay here?

Süvaintervjuu küsimused

<i>Isiklik kogemus:</i> kuidas kogesite ise installatsiooni Raekoja platsil? Kas veetsite seal aega? Kas meeldis? Miks/miks mitte?
<i>Üldmõju ettevõttele:</i> Kas ja kuidas mõjutas see ruumisekkumine teie ettevõtet? / Kas ja kuidas on ruumisekkumine mõjutanud teie majanduslikku äritegevust/käivet?
<i>Klientide käitumine:</i> Kas ja kui, siis milliseid muutusi olete täheldanud klientide käitumises seoses ajutise pargiga Raekoja platsil? Kas kuulsite ka klientidelt selle kohta kommentaare?
<i>Klientide kulutamismustrid:</i> Kas te märkasite muutusi klientide arvus ja kulutustes võrreldes aega enne ruumisekkumist ja selle ajal? Kas märkasite muutusi püsiklientide ostukäitumises? Nt kas tellitakse rohkem toitu kaasa kui süüakse koha peal? (hinnanguliselt)
<i>Ruumikasutus:</i> Kas olete täheldanud muutusi Raekojaplatsi külastajate arvus seoses pargiga? Nt võrreldes Raekoja platsi suve- ja sügiskuudel eelmisel aastal sama perioodiga?
<i>Õhkkond ja keskkond:</i> Kas pinkide, tänavaraamatukogu ja söödavate taimede lisamisel oli mingi mõju platsi olustikule? Kui jah, siis milline?
<i>Meeleolu ja heaolu:</i> kas märkasite külastajate ja/või töötajate tujus muutusi tulenevalt Raekoja platsile loodud ajutisest pargist? Nt kas töötajad kasutasid pauside ajal parki?
<i>Kogukond:</i> Kas ja kuidas mõjutas ajutine park Raekoja platsil ürituste või muude kokkusaamiste korraldus/arvukust/külastatavust? Kas ja kuidas mõjutas see teie äri?
<i>Konkurents:</i> Kas ajutine park mõjutas teisi ärisid teie arvates positiivselt või negatiivselt?
<i>Marketing:</i> Kas pidite oma müügi ja marketing strateegias ajutise pargi tõttu midagi muutma? Kui jah, siis mida?
<i>Väljakutsed:</i> Kas ruumisekkumine tõi kaasa mingeid probleeme või väljakutseid? Kui jah, siis milliseid ja kuidas lahenduse leidsite?
<i>Parandusettepanekud:</i> Tulenevalt teie kogemusest, mida võiks tulevikus pargi juures parendada? Kas mingid muudatused aitaksid toetada kohalikke ettevõtteid?
<i>Pikaajaline mõju:</i> Vaadates tulevikku, kas leiate, et park võiks järgmisel suvel naasta? Kui see järgmisel suvel tuleb, siis milliseid pikaajalisi muutusi võib see kaasa tuua ettevõtte äritegevusele ja üldse äritegevusele Raekoja platsil?

6.3 Lisa 3. Intervjueritavate list

Raekoja plats

Intervjuu nr	Päritolu + kohalik/turist	Sugu	Vanus	Pargis veedetud aeg	Kommentaar
1	Küpros, turist	N	u.60a	15min	koeraga
2	Saksamaa, turistid	N ja M	u.60a	2h	
3	Saksamaa, turist	N	30-40a	1h	
4	Eesti/Soome, poolkohalik	M	25-35a	30min	
5	<i>Eesti, kohalikud</i>	<i>3M</i>	<i>u.40a, 2 5-10a</i>	<i>15 min</i>	
6	Saksamaa, kohalik	M	u.40a	30min	
7	Inglismaa, turist	N ja M	u.25a	läbikäigul	
8	<i>Eesti, kohalik</i>	<i>M</i>	<i>u.25a</i>	<i>30min</i>	
9	Saksamaa, turist	N	u.50a	1h	perega
10	Holland, turistid	2M	25-30a	1h	
11	Eesti, kohalikud	N ja M	25-30a	läbikäigul	
12	Soome, poolkohalik	M	u.50a	1h	
13	Hispaania, turistid	2N	60-70a	15min	
14	Saksamaa, turistid	2N ja M	60-70a	15min	
15	Eesti, kohalik	M	20-30a	8h	töötaja
16	Saksamaa, turist	N	40-50a	30min	
17	India, kohalik	M	25-30a	läbikäigul	
18	Eesti, kohalik	M	25-35a	5h	töötaja
19	Eesti, kohalik	N	20-30a	5h	töötaja
20	Eesti, kohalik	M	70-80a	2h	
21	Eesti, kohalik	M	30-40a	1h	

Linnahalli ja sadamaala intervjuueeritavate ülevaattetabel

Intervjuu nr	Päritolu + kohalik/turist	Sugu	Vanus	Sagedus
1	Eesti, kohalik	M	25-35a	Iga nädal
Kommentaari/Tsitaat	'Hästi, rahulikult. Oled linnas aga linnast väljas tunne. Mulle on alati siin meeldinud, mulle hullult meeldib meri, lahe on laevu vaadata. Merehõng...Lihtsalt niisama, juttu ajama, olema.'			
2	Eesti, Tartust	M	25-35a	Kokku 2-3 korda
Kommentaari/Tsitaat	'Nii väga ei meeldi, siis kaob privaatsus ära. Praegu saab lihtsalt kivi peal istuda üksinda. Siis hakkab liiga palju inimesi mööda käima, siis enam pole nii tore. Autentsus kaob ära...Pinged iseenesest on priima, kui rajatakse. Ja et tehakse ligipääsetavamaks ka liikumispuuetega inimestele. Aga hõng kaob ära.'			
3	Saksamaa, turist	M	20-30a	-
Kommentaari/Tsitaat	'It is beautiful, when you come from the city, just a wow-effect. It is really aesthetic and with the view on the sea – so calming!'			
4	Saksamaa, turist	N	20-30a	-
Kommentaari/Tsitaat	'It is amazing that you don't have to pay, otherwise in cities it is so common you have to pay to access such beautiful spots. It should be indeed accessible for everyone, no profit.'			
5	Eesti, kohalik	N	40-50a	Kokku 4 korda
Kommentaari/Tsitaat	'Tohutu tühermaa on. Kole. Tekitab hirmu. Segane värk, ei saa aru päris. Uus piirkond minu jaoks...Aga see kõige ilusam koht ei ole. Ei kaunistata just Tallinna südalinna. Võiks teha sõbralikumaks.'			
6	Ukraina, pagulane	M	41a	Esimene kord
Kommentaari/Tsitaat	Ta tuleb kindlasti tagasi. He said: 'There is sea. And the sea is very important to us, because the blue space reminds us of our home. We miss the sea so much. That's why we are here today, just to walk along the coastal line. This place is safe, spacious and it is free for everyone to come. Watching ferries passing by is very therapeutic.'			
7	Ukraina, pagulane	N	38a	Esimene kord
Kommentaari/Tsitaat	Ta tuleb kindlasti tagasi. She mentioned: 'We feel relaxed, clam and connected. It is a perfect place to appreciate the open sea view. It would be good to come here to watch the sun rise and sun set. There are very comfortable bright yellow seats to rest.'			
8	Eesti, kohalik	N	43a	Iga nädal
Kommentaari/Tsitaat	'After I noticed these newly added benches here, I will come here more often. Because I think the seaside is a good place to connect the city and the sea. In Tallinn, the seashore was mostly closed to the public during the Soviet time. Being able to spend time now at the wide-open sea reminds me that we are not in the Soviet time anymore and we are in the new era of Estonia!'			
9	Eesti, kohalik	N	35a	1-2 korda nädalas
Kommentaari/Tsitaat	Prantsuse buldogiga. She said: 'We like the multifunctional handles on the chair. They are very practical for us. When we go into the water, we can tight our dog there. When my elder mum came here to sit, she can use it as a supporting part to help her to stand up. It can also be a physical separation to define my side of the bench, if it is needed to share some space.'			
10	Eesti, kohalik	N	45a	1-2 korda nädalas
Kommentaari/Tsitaat	'For the changing cabinet, we don't think it is useful for us as we changed our cloths many years in the open air. When it is windy, it feels like a wind tunnel inside the changing cabinet. However, it is still good to have facilities like this for different user groups. As for the wooden steps from Linnahall to the swimming spot, it was destroyed by the wave before. Because the previous construction didn't close up the side towards the sea properly. However, it was fixed very quickly, so the maintenance service is very good.'			
11	Eesti, kohalik	M	5a	-
Kommentaari/Tsitaat	He was very happy that he can come and play with the water. 'Vesi on külm.' he said.			
12	Eesti, kohalik	M	43a	2-3 korda nädalas
Kommentaari/Tsitaat	'This is the best winter swimming spot for beginners. It used to be only the yellow handrail, which is very useful to hold on to in the winter frozen situation. After the bench and the changing cabinet have been installed, the experience of using this space is better.'			
13	Eesti, kohalik	M	32a	5 korda nädalas

Intervju nr	Päritolu + kohalik/turist	Sugu	Vanus	Sagedus
Kommentaar/Tsitaat	Although he is Estonian, but he has experience living in Riga for 24 years. He said: 'It is definitely very exciting to dip yourself into the cold water here. Although it is in the very urban city centre of Tallinn, it feels very peaceful and calming to me. Water or blue space is very valuable resources for a city or for an urban environment. It can relax and de-stress people. City should acknowledge and revitalise more blue spaces here in Tallinn and connect the city better with the sea. With this (Rohejalg) project, I think the city of Tallinn is doing way much better than the city of Riga...These new spatial interventions are very practical and helpful for winter swimmers like us. I highly appreciate what the city has done with this project. In my opinion, not only Tallinn, but also the whole Estonia need projects like this! I wish project like this can be spread to every Estonian city. I would love to write a thank you letter to the responsible department who has developed this project.'			
14	Hiina, turist	N	25-35a	-
Kommentaar/Tsitaat	She is an urban planner from Germany. She said: 'This is a very interesting place to the eye of an urban planner, because the peaceful sea and the noisy urban events are two sides of this particular site. Knowing this spot and the project of Rohejalg, it provokes the curiosity in the human nature to explore more unexpected corners in Tallinn.'			
15	Portugal, turist	N	25-35a	-
Kommentaar/Tsitaat	'Watching people swimming here in the sea under such temperature, it seems very interesting! We will make sure to bring our swimming suits with and try winter swimming here in Estonia next time.'			
16	Eesti, kohalik	M	34a	regulaarselt
Kommentaar/Tsitaat	'You can find an inner peace with yourself when you spend time on this beach. I would also say this is a place of energy where you can connect with nature and the sea.'			
17	Eesti, kohalik	N	35-45a	Esimene kord
Kommentaar/Tsitaat	'These are very interesting installations in an empty field like this. This place gives a very empty, very wild but yet industrial feel.'			
18	Eesti, kohalik	N	35-45a	Esimene kord
Kommentaar/Tsitaat	'We really like the colourful sign of Tallinn... The colourful letters really give this dark depressive time of the year a delightful touch! If only more people will know this place, this sign will for sure become a hotspot for Instagrammers. I can also imagine these letters will stand out also in the snow during the long winter here in Estonia. And it will also give quite some colour to the winter.'			
19	Eesti, kohalik	N	34a	3 korda nädalas
Kommentaar/Tsitaat	'It might not look like that, but I feel cozy here. When they turn on the streetlamps, it is very cute. There is quite a friendly community here. This place offers an excellent opportunity to meet new people, making casual conversation easily attainable and accessible. The atmosphere is very welcoming, and recent improvements have only added to its appeal.'			

6.4 Lisa 4: Raekoja platsi meediaanalüüs

Kuupäev	Meedia	Formaat	Pealkiri	Keel	Kajastuse tonaalsus	Sisu	Kõneisik	Märksõnad
06.03.2023	Delfi, Roheportaal	Portaal, sisuturundus	"Rohejalg" toob pargi Raekoja platsile ja avab linna merele	Eesti	Positiivne	"Rohejälje" projekti plaanid	"Rohejälje" projektijuht, Tallinn strateegilise planeerimise teenistuse arhitekt Ann Kristiin Entson	Linnaruumi rohelisemaks muutmine; ruumilise kvaliteedi parandamine; ajutine park Raekoja platsile; Tallinna pikemad visioonid ja kavad; koostöö olulisus
10.04.2023	Bioneer.ee	portaal	Valmis Tallinna Raekoja platsile rajatava pargi eskiis	Eesti	Positiivne	Eskiis, plaanid	Tallinna abilinnapea Vladimir Svet, "Rohejälje" projektijuht Hannes Aava	Mitmekülgne olemis- ja tegevusruum; sõbralikum ja rohelisem linnaruum; uued tegutsemisvõimalused nii külastajatele kui tallinlastele; ajaloolised liigid; tolmeldajatele väärtuse loomine; taimede ümberistutamine sügisel; suurendatakse turvalisust
11.04.2023	Postimees, kodu portaal	portaal	Ei jõua ära oodata! Valmis Tallinna Raekoja platsile rajatava pargi eskiis	Eesti	Positiivne	Eskiis, plaanid	Tallinna abilinnapea Vladimir Svet, "Rohejälje" projektijuht Hannes Aava	"[...]Jerinevaid linnaruumi lahendusi, mis panevad vanu häid kohti uue pilguga vaatama"; mitmekülgne olemis- ja tegevusruum; ajaloolised liigid; tolmeldajatele väärtuse loomine; taimede ümberistutamine sügisel; suurendatakse turvalisust
24.04.2023	Delfi	portaal, sisuturundus	Null liiklussurma, rohkem lillenituisid ja muruplatse! On see tõesti pealinnas võimalik?	Eesti	Positiivne	"Rohejälje" projekti plaanid	Tallinna Strateegiakeskuse ruumiloomes osakonna linnaplaneerija Olari Kärmas	Ruumilise kvaliteedi parandamine; ajutine park Raekoja platsile; kestliku arengu suunad; turvaline linnaruum
30.05.2023	ERR	portaal	Fotod: Tallinnas kerkib Raekoja platsile suvekuudeks ajutine park	Eesti	Positiivne	Ajutise pargi loomise plaanid	n/a	Ajutine park Raekoja platsile; Linnaruumi elavdamine
30.05.2023	Kuku raadio	Raadio	Kuku pärastlõuna	Eesti	Neutraalne	Ajutise pargi loomine, mainimine		Ajutine park Raekoja platsile; linnarohelisuus; "kastindus"
01.06.2023	ERR, Vikerraadio	Raadio	Huvitaja	Eesti	Positiivne	Ajutise pargi loomine	"Rohejälje" projektijuht Hannes Aava	Ruumisekkumised
02.06.2023	ERR	portaal	Galerii: Tallinna Raekoja platsile tekkisid suveks pingid ja puud	Eesti	Positiivne	Loodi ajutine park	n/a	Ajutine park Raekoja platsile, mitmekülgne olemis- ja tegevusruum; ajaloolised taimed
02.06.2023	Tallinna uudised, TV3	TV		Eesti	Positiivne	Pargi avamine	Tallinna linnapea Mihhail Kõlvart; Tallinna Keslinna vanem Monika Haukanõmm; pargi külastajad	Suvepargi avamine; ajaloolised taimed; taimede ümberistutamise võimalus
02.06.2023	Õhtuleht	Portaal	Galerii: Tallinna vanalinna päevade raames avati Raekoja platsil ajutine park	Eesti	Neutraalne	Pargi avamine		Ajutine park avati
02.06.2023	Postimees	portaal	Tallinna vanalinna päevad tulevad tänavu taas veidi teisiti	Eesti	Positiivne	Pargi avamine	Tallinna Keslinna vanem Monika Haukanõmm	Raekoja platsil kaubanduse asemel park; «Ausalt geldes olin alguses selle asja suhtes pisut skeptiline, aga nüüd näen, et siin on juba päris suured puud ja saab täitsa teistsuguse vaate Raekoja platsile.» tödes Tallinna Keslinna vanem Monika Haukanõmm (KE) valmivat parki vaadates eile."

Kuupäev	Meedia	Formaat	Pealkiri	Keel	Kajastuse tonaalsus	Sisu	Kõneisik	Märksõnad
02.06.2023	Postimees	portaal	Tallinna Raekoja platsi park kui inimitahte triumf looduse üle	Eesti	Kriitiline, irooniline	Hetk enne avamist reportaažilik ülevaade	Ajakirjanik Krister Kivi, "Rohejälje" projektijuht Hannes Aava	Ajaloolised taimed; linnahaljastus; "Kas kastides Tallinna südamesse veetud puud peaksid panema meid juubeldama või muretsema?"; "See õõrahulius sobis tähelepanekuga, et kohalikke vanalinna liikumas justkui polnudki."; "Ja ajakirjaniku näole ilmus korraks midagi naeratuselaadset. Pargi avamiseni oli jäänud veel vaid mõni tund."
03.06.2023	Postimees	Ajalehed-üleriiklik	Tallinna Raekoja platsi park kui inimese tahte triumf looduse üle	Eesti	Kriitiline, irooniline	Pargi avamine	Ajakirjanik Krister Kivi, "Rohejälje" projektijuht Hannes Aava	
03.06.2023	Kuku raadio	Raadio	Reklaam	Eesti	Neutraalne	Mainimine		Raekoja platsile luuakse park, kus jalgu puhata
03.06.2023	Pealinn	Portaal	LAVENDEL JA MUNGALILL: Raekoja platsil kasvavad nüüd iidset kloostriaia taimed	Eesti	Positiivne	Pargi avamine, galerii	Tallinna linnapea Mihhail Kõlvart, Tallinna abilinnapea Vladimir Svet, Tallinna Kesklinna vanem Monika Haukanõmm, pargi külastajad	Raekoja platsil tarbitama viibimine; Vanalinna nautimine uuel moel; ajaloolised taimed; linnahaljastus; ümberistutamise võimalus
03.06.2023	Pealinn	portaal	Suur galerii: vanalinna päevade esimesel päeval avati Raekoja platsil ajutine park. Päev oli täis erinevat muusikat, töötube ja palju muud põnevat	Eesti	Positiivne	Pargi avamine, galerii		Raekoja platsil ajutine park
03.06.2023	Kanal2	TV	Suvereporter+	Eesti	Positiivne	Pargi avamine	Külastajad	Inimesed peesitavad, mis sellest, et külm
04.06.2023	Õhtuleht	Portaal	Nädala tipud: Tõuksijuhid saavad lõpuks päitsed pähe, sündimus on sajandi suurimas madalseisus ja Eesti saab esimese pop-up pargi	Eesti	Positiivne	Pargi avamine		Innovaatilisus – esimene pop-up park
06.06.2023	Pealinn	Ajalehed - Piirkondlikud	Lavendel ja mungalill: Raekoja platsil kasvavad nüüd iidset kloostriaia taimed	Eesti	Positiivne	Pargi avamine		Ajaloolised taimed; Vanalinna nautimine uuel moel; rohesekkumised; taimede ümberistutamise võimalus
06.06.2023	Kuku raadio	raadio	Kuku pärastlõuna	Eesti	Negatiivne	Avatud park	Ajakirjanikud Romi Hasa ja Indrek Ojaments	"Alguses pani kulme kergitama, aga kui tuleb, siis tuleb. Teisalt kui seda vaadata, siis oleks oodanud, et on mõnevõrra rohelisem"; uus kvaliteet linnaruumis; "[...]tundus, et keegi oli kuskilt paar kastikest kohale toonud [...] See, mis on eskiisil ja see mis on platsil on võrreldamatu" "Vähemalt on koht, kus jalga puhata"

Kuupäev	Meedia	Formaat	Pealkiri	Keel	Kajastuse tonaalsus	Sisu	Kõneisik	Märksõnad
12.06.2023	Delfi, roheportaal	Portaal, sisuturundus	"Rohejalg" toob linnaruumi ootamatuid sekkumisi	Eesti	Positiivne	Pargi rajamine	"Rohejälje" projektijuht Hannes Aava, Eesti Arhitektide Liidu president Andro Mänd, arhitekt Siim Tanel Tõnisson	Tarbimisvaba avalik ruum; ajaloolised taimed; taimede ümberistutamise võimalus; strateegiline ruumiplaneerimine
21.06.2023	Pealinn	portaal	Avapauk antakse räppar Genka tasuta kontserdiga Falgi pargis. Toimuvad ka Keskaja päevad, ajutise suvepargi kontserdid ning lasteetendused ja tasuta vabaõhutrennid liikumisaasta raames	Eesti	Positiivne	Pargi avamine		Raekoja platsi suvepark nii turistidele kui kohalikele; üritused ja tegevused suvepargis; meelelahutus
22.06.2023	Bioneer.ee	Portaal	Rohelise pealinna aasta ei loo Tallinna linnavalitsusse uusi töökohti	Eesti	Positiivne	Euroopa roheline pealinna tegevused	Tallinna abilinnapea Vladimir Svet	Inimeskne linnaruum; Raekoja platsil tarbimata aja veetmine; roheline linnaruum; linnahaljastus
26.06.2023	Delfi	Portaal	Vladimir Svet: park peaks tulema riigikogulaste autode parklasse, mitte Nevski katedraali asemele	Eesti	Positiivne	Mainimine	Tallinna abilinnapea Vladimir Svet	Mõnikord piisab ka väiksemast sekkumisest: näiteks Raekoja platsile kerkinud ajutine pop-up park on inimeste poolt väga hästi vastu võetud.
10.07.2023	ERR, Vikerraadio	Raadio	Ökoskoop	Eesti	Positiivne	Rohejälje projekti kirjeldus	Tallinna Strateegiakeskuse Ruumiloome osakonna arhitekt Ann Kristiin Entson ja maastikukujundaja (Projekti „Rohejalg“ juht) Hannes Aava	Raekoja platsi ajutine park; ruumiline eksperiment; tarbimisvaba kvaliteetne linnaruum; ruumi aktiveerimine
03.08.2023	Delfi, roheportaal	Portaal, sisuturundus	Kas oled juba Raekoja platsi pargis aega veetnud? Leia siit artiklist ka teised roheline pealinna aasta projektid Tallinnas!	Eesti	Positiivne	Vahearuanne, mainimine	Tallinna linnapea Mihhail Kõlvart, abilinnapea Vladimir Svet, Euroopa roheline pealinna juht Krista Kampus	Kõlvart: „Praegu tekitavad need küll palju ebamugavusi, kuid nendel muutustel on olemas ka väga selge eesmärk: linnaruum peab uuenema ja ajaga kaasas käima.“; linna rohelisus; taktikaline urbanism; soojussaarte efekti vähendamine.
23.08.2023	TV3, Tallinna Uudised	TV	Uudised	Eesti	Positiivne		Tallinna Kesklinna vanem Monika Haukanõmm	Ajutine park elanike ja turistide poolt hästi vastu võetud
24.08.2023	Pealinn	TV	Kergliiklejatele pakuvad mõnusat peatumisvõimalust parkmikud. Mida need endast täpselt kujutavad ja kus asuvad?	Eesti	Positiivne		Tallinna Kesklinna vanem Monika Haukanõmm	Kõige silmatorkavam sedalaadi sekkumine on ajutine park Raekoja platsil, mille on elanikud ja turistid väga hästi vastu võtnud. "Seal ei ole hetke, kus inimesed ei istuks, naudiks ega katsuks taimi, mis sinna on istutatud. See taskupark on ülihästi vastu võetud ja juba küsitakse, kas tuleb ka järgmisel aastal. Talveks läheb puhkama ja kui hästi läheb, toome kevadel tagasi," ütles Kesklinna vanem Monika Haukanõmm
12.09.2023	Delfi, roheportaal	Portaal, sisuturundus	Vaata. Mida on roheline pealinna aasta linnapilti juurde toonud?	Eesti	Positiivne	Video, kokkuvõte, raekoja platsi mainimine		Elurikkus; põnevad linnaruumilahendused.
28.09.2023	Postimees, kultuuriportaal	portaal	Need on meie ilusaimad pargid ja väljakud!	Eesti	Neutraalne	Eesti Maastikuarhitektide Liidu aastapremia nominent		Tallinna Raekoja platsi ajutine park

Kuupäev	Meedia	Formaat	Pealkiri	Keel	Kajastuse tonaalsus	Sisu	Kõneisik	Märksõnad
28.09.2023	ERR, kultuuriportaal	portaal	Selgusid Eesti Maastikuarhitektide Liidu aastapreemiate nominendid	Eesti	Neutraalne	Eesti Maastikuarhitektide Liidu aastapreemia nominent		Tallinna Raekoja platsi ajutine park
05.10.2023	Tallinna uudised, TV3	TV	Uudised	Eesti	Neutraalne	Eesti Maastikuarhitektide Liidu aastapreemia nominent		Tallinna Raekoja platsi ajutine park
06.10.2023	Sirp	portaal	Eesti arhitektuuripreemiate nominendid	Eesti	Neutraalne	Eesti Maastikuarhitektide Liidu aastapreemia nominent		Tallinna Raekoja platsi ajutine park
17.10.2023	Pealinn	portaal	Vaata, milline näeb välja Pirita jõe kaldale tribüünide alale rajatud atraktiivne puhkeala	Eesti	Neutraalne	Mainimine		Tallinna Raekoja platsi ajutine park
17.10.2023	Pealinn	Ajalehed - piirkondlikud	Uuendused: ebatavalised ideed kaotavad linnast autosid, tuues asemele võrkkiegid ja jalutuspaigad	Eesti	Positiivne	Kokkuvõtted	Tallinna abilinnapea Madle Lippus	Raekoja platsi kogemus lisas julgust katsetada selliste ajutiste pinkide panekuga mujalgi linnas; üle ootuste populaarne algatus
18.10.2023	Bioneer.ee	Portaal	Pirita jõe kaldal avatakse atraktiivne puhkeala	Eesti	Neutraalne	Mainimine		Tallinna Raekoja platsi ajutine park
19.10.2023	Pealinn.ee	Portaal	Puuvilju, marju, ürte. Tallinn loob korterelamute piirkondadesse toidusalud.	Eesti	Neutraalne	Rohejälje tutvustamine, raekoja platsi mainimine		Linnaruumi ja rohealade kvaliteedi parandamine; linnahaljastus; ruumilise kvaliteedi tõstmine
23.10.2023	Pealinn.ee	Portaal	Raekoja platsi suvepark lõpetab hooaja	Eesti	Positiivne	Kokkuvõtted	"Rohejälje" projektijuht Hannes Aava, Tallinna Keslinna vanem Monika Haukanõmm	Tarbimisvaba avalik ruum; tegutsemisvõimalused nii turistidele kui kohalikele; inimeste panemine tuttavat kohta uue pilguga vaatama; "Juba mõned päevad pärast avamist tõestas suvepark, et selline vaba aja veetmise koht vanalinna südames on tõesti vajalik. Inimesed võtsid selle kohe omaks," ütles Keslinna vanem Monika Haukanõmm.; ajaloolised taimed; taimede ümberistutamine
23.10.2023	Rohe.geenius.ee	Portaal	Tallinna Raekoja platsi ajutine suvepark lõpetab hooaja, taimed istutatakse haljasaladele	Eesti	Positiivne	Kokkuvõtted	Tallinna Keslinna vanem Monika Haukanõmm, "Rohejälje" projektijuht Hannes Aava	Tarbimisvaba avalik ruum; tegutsemisvõimalused nii turistidele kui kohalikele; inimeste panemine tuttavat kohta uue pilguga vaatama; ajaloolised taimed; taimede ümberistutamine
23.10.2023	Kuku raadio	Raadio	Uudised	Eesti	Positiivne	Ajutine park pakiti kokku		Populaarseks osunud park; ajaloolised taimed; taimede ümberistutamine
24.10.2023	Pealinn	Ajalehed -piirkondlikud	Pirita jõe kaldal nüüd nägus puhkeala	Eesti	Neutraalne	mainimine		Tallinna Raekoja platsi ajutine park
24.10.2023	Kuku raadio	Raadio	Hommikuraadio	Eesti	Positiivne	Pargi sulgemine		Populaarseks osunud park; ajaloolised taimed
24.10.2023	Kuku raadio	Raadio	Hommikuraadio	Eesti	Positiivne	Pargi sulgemine		Populaarseks osunud park; ajaloolised taimed
25.10.2023	TV3, Tallinna Uudised	TV	Tallinna uudised. Suvepark pakiti kokku	Eesti	Positiivne	Pargi sulgemine	Keslinna vanema asetäitja Nikita Groznov	Tarbimisvaba avalik ruum; tegutsemisvõimalused nii turistidele kui kohalikele; inimeste panemine tuttavat kohta uue pilguga vaatama; ajaloolised taimed; taimede ümberistutamine

Kuupäev	Meedia	Formaat	Pealkiri	Keel	Kajastuse tonaalsus	Sisu	Kõneisik	Märksõnad
31.10.2023	Pealinn	Ajalehed- piirkondlikud	Raekoja platsi suvepark lõpetas hooaja	Eesti	Positiivne	Kokkuvõtted	Tallinna Keslinna vanem Monika Haukanõmm	Tarbimisvaba avalik ruum; tegutsemisvõimalused nii turistidele kui kohalikele; inimeste panemine tuttavat kohta uue pilguga vaatama; ajaloolised taimed; taimede ümberistutamine
14.11.2023	Postimees, kodu portaal	Portaal	Valminud on Tallinna mereäärse promenaadi vaheetapp	Eesti	Positiivne	Mainimine		Väga menukaks osutus Raekoja platsi suvepark, mis avatakse suvehooajal taas.
30.11.2023	Delfi, moodnekodu portaal	Portaal	Fotod: Vaata Eesti Arhitektuuripreemiatele kandideerivaid maastikuarhitektuuri objekte ja anna hääl oma lemmikule!	Eesti	Neutraalne	Eesti Maastikuarhitektide Liidu aastapremia nominent		Tallinna Raekoja platsi ajutine park
05.12.2023	Delfi, roheportaa	Portaal, sisuturundus	Vaata, mida Tallinn Euroopa rohelise pealinna aastal teinud on	Eesti	Positiivne	Mainimine		projektis „Rohejalg“ taktikalise urbanismi sekkumisi – neist kõige silmatorkavam Raekoja platsi suvepark
14.12.2023	Delfi, roheportaa	Portaal, sisuturundus	Rohelise pealinna aasta Tallinnas – mis linnas päriselt ära tehti	Eesti	Positiivne	Mainimine		Silmatorkav suvepark

Visit us

SEI Headquarters

Linnégatan 87D
Box 24218
104 51 Stockholm Sweden
Tel: +46 8 30 80 44
info@sei.org

Måns Nilsson
Executive Director

SEI Africa

World Agroforestry Centre
United Nations Avenue Gigiri
P.O. Box 30677 Nairobi 00100 Kenya
Tel: +254 20 722 4886
info-Africa@sei.org

Philip Osano
Centre Director

SEI Asia

Chulalongkorn University
Henri Dunant Road Pathumwan
Bangkok 10330 Thailand
Tel: +66 2 251 4415
info-Asia@sei.org

Niall O'Connor
Centre Director

SEI Latin America

Calle 71 # 11-10
Oficina 801
Bogotá Colombia
Tel: +57 1 6355319
info-LatinAmerica@sei.org

David Purkey
Centre Director

SEI Oxford

Oxford Eco Centre
Roger House Osney Mead
Oxford OX2 0ES UK
Tel: +44 1865 42 6316
info-Oxford@sei.org

Ruth Butterfield
Centre Director

SEI Tallinn

Arsenal Centre
Erika 14
10416 Tallinn Estonia
Tel: +372 6276 100
info-Tallinn@sei.org

Lauri Tammiste
Centre Director

SEI York

University of York
Heslington
York YO10 5NG UK
Tel: +44 1904 32 2897
info-York@sei.org

Sarah West
Centre Director

SEI US Main Office

11 Curtis Avenue
Somerville MA 02144-1224 USA
Tel: +1 617 627 3786
info-US@sei.org

Ed Carr
Centre Director

SEI US Davis Office

501 Second Street
Davis CA 95616 USA
Tel: +1 530 753 3035

SEI US Seattle Office

1326 Fifth Avenue #640
Seattle WA 98101 USA
Tel: +1 206 547 4000
